N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 2 april 1889, kl. 7,30 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret. (1: U. A.)

Ordinarie anslag.

Indelta arméns befälsaflöning.

Angående ifrågasatt förminskning af detta anslag. [1.]

1:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att, vid bifall till de i statsverkspropositionen under anslaget till »kavalleriet» vid punkt 7 af denna hufvudtitel gjorda framställningar, anslaget till indelta arméns befälsaflöning, 4,177,276 kronor, måtte med 930,145 kronor minskas till 3,247,131 kronor.

Då emellertid Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall, har Kongl. Maj:ts förevarande förslag om minskning af anslaget till indelta arméns befälsaflöning förfallit, hvarför utskottet hemställer,

att anslaget till indelta arméns befälsaflöning må vid oförändradt belopp af 4,177,276 kronor bibehållas.

Ersättning för störtade eller skadade nummerhästar vid indelta kavalleriet.

Angående ifrågasatt uteslutande från riksstaten af detta anslag. [2.]

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till de i statsverkspropositionen under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, låta anslaget till ersättning för störtade eller skadade nummerhästar vid indelta kavalleriet, 4,000 kronor, från riksstaten utgå.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall, har följaktligen Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hvarför utskottet hemställer,

att anslaget till ersättning för störtade eller skadade nummerhästar vid indelta kavalleriet må vid oförändradt belopp af 4,000 kronor bibehållas.

Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar.

Angående ifrågasatt förminskning af detta anslag. [3.]

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att, vid bifall till de i statsverkspropositionen under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar, 1,322,300 kronor, måtte med 490,000 kronor minskas till 832,300 kronor.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar må vid oförändradt belopp af 1,322,300 kronor bibehållas.

Lifgardet till häst.

Angående ifrågasatt uteslutande från riksstaten af detta anslag. [4.]

4:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, med bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, låta anslaget till Lifgardet till häst, 146,345 kronor, från riksstaten utgå.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till Lifgardet till häst må vid oförändradt belopp af 146,345 kronor bibehållas.

Kronprinsens husarregemente.

Angående ifrågasatt uteslutande från riksstaten af detta anslag. [5.]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, låta anslaget till Kronprinsens husarregemente, 186,985 kronor, från riksstaten utgå.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall, och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till Kronprinsens husarregemente må vid oförändradt belopp af 186,985 kronor bibehållas.

Vermlands fältjägarecorps.

Angående förhöjning af detta anslag. [6.]

6:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, med uteslutande från Vermlands fältjägarecorps' stat af den deri nu upptagna lön till en mönsterskrifvare, 300 kronor, låta å staten uppföra aflöning till en regementsintendent med 2,800 kronor, samt sålunda höja anslaget, nu 138,070 kronor, med 2,500 kronor till 140,570 kronor.

Såsom af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1889 inhemtas å sid. 4, har statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t anfört att, sedan Kongl. Maj:t vid 1880 års riksdag föreslagit, att, i sammanhang med förändring och indragning i befälsstyrkan vid Vermlands fältjägarecorps, en regementsintendentstjenst skulle å corpsens stat uppföras, men Riksdagen förklarat sig icke kunna bifalla hvad Kongl. Maj:t i berörda afseenden äskat, frågan om inrättande vid nämnda corps af en regementsintendentsbefattning utaf arméförvaltningen å artilleri-, intendents- och civila departementen återupptagits i dess skrifvelse till Kongl. Maj:t den

4 november 1884. Arméförvaltningen hade dervid erinrat, att, då, vid 1875 års löneregleringen för indelta armén, regementsintendentstjensterna uppfördes å sagda armés aflöningsstater för att möjliggöra genomförandet af en sedermera verkställd förändring i hushållningssättet inom hären, Vermlands fältjägarecorps i detta hänseende förbigåtts af den grund, att, enligt det samtidigt med löneregleringsfrågan föreliggande organisationsförslaget, nämnda trupp varit afsedd att indragas. Till handhafvande af förvaltningen derstädes, hvilken vore fullt jemförlig med den vid indelt corps, funnes till följd deraf, på sätt arméförvaltningen anmärkt, ej tillgänglig någon särskild tjensteman utom regementskommissarien, med anledning hvaraf befattningen med aflöningen blifvit ålagd auditören, utan att, såsom före löneregleringen varit fallet, någon särskild ersättning derför vore honom å stat beredd; och hade likaledes såsom följd deraf Kongl. Maj:t funnit sig böra förklara att, tills vidare och intill dess regementsintendent kunde komma att vid corpsen tillsättas, förvaltningen vid densamma skulle handhafvas på sätt som varit stadgadt, innan de nya bestämmelserna om förändrad förvaltning vid den öfriga armén utfärdades. Arméförvaltningen hade derför hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes på nytt hos Riksdagen väcka förslag om uppförande å Vermlands fältjägarecorps' stat af en regementsintendentsbefattning.

Denna framställning hade Kongl. Maj:t likväl funnit då ej böra till någon åtgärd föranleda.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 19 oktober 1888 angående vissa bristers afhjelpande vid intendenturcorpsen hade t. f. generalintendenten ånyo underställt Kongl. Maj:ts beprövande frågan, om ej regementsintendentsbefattning borde vid Vermlands fältjägarecorps inrättas. Sedan denna fråga sist förevarit, hade, enligt hvad t. f. generalintendenten erinrat, utöfver den omständigheten, som af arméförvaltningen å artilleri-, intendents- och civila departementen i dess ofvan omförmälda yttrande åberopats, ett ytterligare skäl för godkännande af den ofta gjorda framställningen tillkommit, i det genom det nya beklädnadsreglementets fastställande förvaltningen blifvit friare och i följd deraf ansvaret för förvaltningsorganen vid trupperna större, så att behofvet af duglige och vane intendenturtjenstemän vid hvarje regemente och corps nu gjorde sig än mera känbart.

I afgifvet yttrande hade arméförvaltningen tillstyrkt bifall till t. f. generalintendentens förslag i denna del och dervid hufvudsakligen anfört, att en regementsintendents anställande vid Vermlands fältjägarecorps fortfarande måste anses vara af högsta behof påkalladt, helst

angeläget vore att vid denna corps, som för närvarande i afseende å förvaltningen intoge en undantagsställning, ju förr dess hellre bereda tillämpning åt de förvaltningsformer, som innefattades i förvaltningsreglementet den 9 april 1880 med dit hörande författningar och hvilka ensamma möjliggjorde ett nöjaktigt ordnande och kontrollerande af persedelförvaltningen.

Då, oafsedt ofvannämnda skäl för förslaget, förvaltningsdirektion med dess för staten mera betryggande former för förvaltningen, endast under den förutsättning, att regementsintendent vid densamma anställdes, kunde vid corpsen träda i verksamhet, och det dessutom, enligt departementschefens mening, vore ytterligt olämpligt att, på sätt nu måste ega rum vid Vermlands fältjägarecorps, anförtro penning- och persedel-uppbörd åt samma person, hvilket missförhållande genom inrättandet af regementsintendentsbefattningen kunde upphöra, har departementschefen ansett sig böra understödja det nu af t. f. generalintendenten gjorda förslag; dervid och då den för regementsintendenter bestämda lön uppginge till 2,800 kronor, men på sätt arméförvaltningen å civila departementet erinrat, å corpsens stat funnes uppförd aflöning till en mönsterskrifvare 300 kronor, som nu, efter mönsterskrifvarens afgång, kunde ur staten uteslutas, ökningen i staten på det hela skulle komma att utgöra 2,500 kronor.

Enär, på grund af hvad sålunda blifvit inhemtadt, Vermlands fältjägarecorps lämpligen synes böra, i likhet med arméns öfriga regementen och corpser, ega särskild tjensteman för skötande af intendenturgöromålen, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Kavalleriet.

7:o. Beträffande Kongl. Maj:ts framställningar angående förändrad organisation af kavalleriet har utskottet redan afgifvit särskildt utlåtande (n:o 5 a); hvarom utskottet här endast velat *Angående uppförande af ett nytt anslag med denna benämning.*

erinra. [7.]

Fästningsartilleribataljonen å Vaxholm Oskar Fredriksborg.

Angående ökning af detta anslag. [8.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till fästningsartilleribataljonen å Vaxholm Oskar Fredriksborg, nu 86,400 kronor, måtte med 16,737 kronor, ökas till 103,137 kronor;

att anslaget måtte för framtiden benämnas »Vaxholms artillericorps»;

samt att de besparingar, som under år 1890 kunde å de för artillericorpsen afsedda medel beredas, måtte af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Af stadsrådsprotokollet inhemtas å sid. 31, att, sedan 1888 års Riksdag, med godkännande af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna grunder för organisation af en fästningsartilleribataljon å Vaxholm Oskar Fredriksborg, till genomförande af den del af bataljonens organisation, som enligt uppgjord och Riksdagen förelagd plan skulle ega rum under år 1889, anvisat, utöfver de för Svea artilleriregementes 3 fästningskompanier och 1 fästningskompani vid Göta artilleriregemente jemte befäl samt till arfvoden åt kommendant och placemajor å Vaxholm Oskar Fredriksborg då anslagna medel, sammanlagdt 152,418 kronor 23 öre, dels af reservartilleriets anslag 10,400 kronor och dels såsom nytt anslag 86,400 kronor, tillsammans 249,218 kronor 23 öre, departementschefen ansett återstoden af det belopp, som för organisationens genomförande erfordrades, böra af Riksdagen för år 1890 äskas.

Enligt det förslag öfver den årliga totalkostnaden för bataljonen, som åtföljde Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, erfordrades, sedan bataljonen blifvit i sin helhet uppsatt, ett belopp af 265,954 kronor 85 öre; och som af nämnda belopp en summa af tillsammans 249,218 kronor 23 öre vore för ändamålet disponibel, utgjorde alltså skilnaden emellan dessa två belopp, 16,736 kronor 62 öre eller i jemnt krontal 16,737 kronor, det belopp, hvarmed det nu i riksstaten uppförda anslag till bataljonen borde ökas.

Sedan Kongl. Maj:t sistlidna år förordnat, att bataljonen skulle benämnas Vaxholms artillericorps, borde, enligt departementschefens mening, anslaget erhålla en derefter lämpad förändrad benämning.

Då den nu föreslagna ökningen endast är en följd af Riksdagens sistlidna år fattade beslut om uppsättning af en fästningsartilleribataljon å Vaxholm Oskar Fredriksborg, hemställer utskottet,

att anslaget till fästningsartilleribataljonen å Vaxholm Oskar Fredriksborg, 86,400 kronor, må med 16,737 kronor ökas till 103,137 kronor;

att anslaget må för framtiden benämnas »Vaxholms artillericorps»; samt

att de besparingar, som under år 1890 kunna å de för artillericorpsen afsedda medel beredas, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Trängen.

9:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen:

att, med godkännande af i statsrådsprotokollet den 12 januari 1889 angifna grunder för organisation af en trängbataljon å Karlsborg jemte hvad som föreslagits beträffande personalens aflöning, till genomförande af den del af bataljonens organisation, som skulle ega rum under år 1890, anvisa 150,000 kronor; *Angående ökning af detta anslag.* [9.]

att medgifva, att de besparingar, som under uppsättningstiden kunde å omförmälda, för den nya trängbataljonen afsedda medel beredas, måtte af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter; samt

att *dels* låta ordet »reservationsanslag» utgå från titeln å nuvarande anslag till trängen, *dels ock*, vid bifall till hvad som föreslagits om uppsättande af en andra trängbataljon, under samma anslagstitel såsom reservationsanslag uppföra nyss omförmälda belopp med 150,000 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet å sid. 32—35 inhemtas, har departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t till en början erinrat dels om den i skrifvelse till Kongl. Maj:t år 1883 af dåvarande generalintendenten framlagda plan till ordnande af arméns trängväsen, afseende upprättande af en trängbataljon för hvarje af arméns 6 fördelningar och deraf två under år 1885, dels om de yttranden, den komité, som afgaf utlåtande öfver 1875 års härordningsförslag, äfvensom den s. k. trängkomitén aflåtit beträffande nödvändigheten af ett ordnadt trängväsen, dels ock derom att Kongl. Maj:t till 1884 års Riksdag gjorde framställning om anvisande af medel till uppsättande

af en trängbataljon, hvilken framställning på det sätt bifölls, att Riksdagen på extra stat för ändamålet anvisade 198,000 kronor, hvarefter 1885 års Riksdag uppförde samma anslagsmedel på ordinarie stat.

Den erfarenhet, fortsätter departementschefen å sid. 35, rörande betydelsen för armén af sjelfständigt organiserade trängtrupper, som vunnits, sedan den första trängbataljonen uppsattes, skulle, ehuru förvärfvad på ett jemförelsevis inskränkt område och under fredstjenstgöring, ensam för sig utgjort tillräcklig maning för honom att nu påyrka fullföljandet af den 1885 påbegynta organisationen af trängen. Af de iakttagelser, som gjorts vid de senaste båda fälttjenstöfningarne, i hvilka den nyuppsatta trängbataljonen deltagit, ansåge departementschefen otvetydigt framgå, att genom dess medverkan icke allenast sanitetstjensten vunnit mycket i rigtning af en ändamålsenligare och för fältförhållanden bättre afpassad sjukvård, än äfven att truppernas förplägning kunnat, utan ökade kostnader för statsverket, försiggå på ett vida mera fältmessigt och operationerna betryggande sätt än förut.

I det betänkande, som komitén för afgifvande af förslag till reglemente för sjukvården i fält den 6 mars 1888 afgifvit hade departementschefen vunnit ett ökadt stöd för sin åsigt om nödvändigheten att icke låta denna fråga hvila. För innehållet af berörda betänkande redogöres å sid. 35 i statsrådsprotokollet. Såsom slutord hade komiterade ansett sig kunna uttala, att de under fortgången af sitt arbete allt mera befästats i sin öfvertygelse om den tvingande nödvändigheten af att armén försåges med behöfligt antal redan i fred organiserade trängbataljoner, som i förening med intendenturen skulle hafva till uppgift att värna om dess nödvändigaste lifsvilkor, förplägnaden och sjukvården.

Departementschefen ansåge sig alltså nu böra hos Kongl. Maj:t väcka förslag om uppsättande af ytterligare en trängbataljon; och ehuru departementschefen, beträffande det slutligen erforderliga antalet dylika bataljoner, fortfarande vidblefve de åsigter, han år 1883 i sin dåvarande egenskap af generalintendent uttalat, eller att, utan en trängbataljon för hvarje af arméns fördelningar, nödig trygghet icke kunde vinnas för ett fullt ändamålsenligt ordnande af förplägnaden och sjukvården i fält, syntes honom dock, som om krigsstyrelsen med den ståndpunkt, försvarsfrågan i vårt land för närvarande intoge, skulle under den närmaste framtiden kunna inskränka sina bemödanden till att få upprättade sammanlagdt tre sådana bataljoner, eller en för hvarannan af arméns fördelningar.

Den trängbataljon, om hvars uppsättande nu vore fråga, ansåge departementschefen böra förläggas till Karlsborg, hvarest erforderliga förrådsbyggnader redan funnes och, enligt hvad chefen för fortifikationen upplyst, nödigt kasernutrymme kunde beredas för en jemförelsevis mindre kostnad.

Beträffande den blifvande bataljonens organisation och kostnaderna för densamma slöte departementschefen sig helt och hållet till de förslag derutinnan, som legat till grund för uppsättningen af den nuvarande trängbataljonen, med hvilken den nya sålunda skulle i alla afseenden så till personalens antal som till aflönings- och tjenstgöringsförhållanden varda likställd. Närmare redogörelse för den sålunda föreslagna organisationen innefattades uti den vid statsrådsprotokollet fogade bil. n:o 17, som öfverensstämde med den vid 1884 års riksdag framlagda kostnadsberäkning öfver den nuvarande bataljonen endast med de förändringar, som betingades dels deraf, att den nuvarande trängbataljonen sedan dess fått sig tilldelad en 2:dre bataljonsläkare, dels ock deraf, att inqvarteringskostnaderna med afseende å den nya bataljonens förläggningsort kunnat beräknas efter de grunder, som för inqvarteringsersättning i landsorten vore gällande.

Kostnadsberäkningen slutade vid sådant förhållande på 197,789 kronor 52 öre.

Att hela den afsedda styrkan redan under år 1890 uppsattes, vore likväl enligt departementschefens mening, icke erforderligt, hvarföre han uti den vid statsrådsprotokollet fogade bil. n:o 18 låtit upprätta en kostnadsberäkning för den personal, som under nämnda år borde antagas, hvilken kostnadsberäkning slutade på 150,000 kronor.

Slutligen har departementschefen ansett, att det nuvarande anslaget till trängen, som i detta års riksstat vore upptaget såsom reservationsanslag, numera, sedan derifrån utginge endast aflöningsmedel, borde i likhet med alla öfriga så beskaffade anslag få karakter af allmänt anslag.

Utskottet, som delar departementschefens åsigt om lämpligheten af det nuvarande anslagets till trängen förändring till allmänt anslag, anser, äfvenledes i likhet med honom, att för landtförsvarets tidsenliga ordnande ytterligare utvidgning af trängväsendet är högst behöfligt. Då derjemte härorganisationsfrågan, hvars lösning alltjemt under senaste två decennier stått på dagordningen, är så vidt omfattande och kräfver så stora utgifter, att dess genomförande, hvad specialvapnen vidkommer, svårligen annat än delvis kan ske, och då Riksdagen genom flere föregående beslut synes hafva år efter annat vid-

hållit sin mening att jemt fortgå i denna rigtning, samt de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, genom bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, icke i annan mån komme att ökas, än som i hvarje fall vid landtförsvarets organisation komme att ske, hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning.

Angående ifrågasatt minskning af detta anslag. [10.]

10:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning, 893,732 kronor, måtte, under förutsättning af bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minskas med 122,498 kronor till 771,234 kronor.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning må vid oförändradt belopp af 893,732 kronor bibehållas.

Remontering och skoning m. m. för värfvade kavalleriets, artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar.

Angående ifrågasatt minskning af detta anslag m. m. [11.]

11:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minska anslaget till remontering och skoning m. m. för värfvade kavalleriets, artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar, 143,792 kronor, med 79,745 kronor till 64,047 kronor äfvensom, derest denna framställning godkändes, från anslagets titel utesluta orden »värfvade kavalleriets».

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till remontering och skoning m. m. för värfvade kavalleriets, artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar, 143,792 kronor, må vid oförändrad benämning och oförändradt belopp bibehållas.

Lega för hästar till artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens exercis.

12:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till lega för hästar till artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens exercis, nu 66,700 kronor, måtte med 2,520 kronor höjas till 69,220 kronor. *Angående ökning af detta anslag.* [12.]

Af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 40, att, enligt hvad arméförvaltningen å intendentsdepartementet erinrat, å anslaget till Gotlands nationalbeväring under rubriken »diverse anslag» funnes anvisadt till lega för exercishästar vid nationalbeväringens artilleri ett belopp af 2,520 kronor, som dock enligt den för år 1888 gällande öfvergångsstat för nationalbeväringen, i anseende till den pågående omorganisationen af beväringstrupperna, utginge med endast 1,520 kronor; och då, enligt arméförvaltningens å nämnda departement åsigt, det skulle vara ändamålsenligt, att denna medelsanvisning sammanfördes med det under samma departements förvaltning stälda anslaget till lega för hästar till artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens exercis, dit densamma på grund af sin beskaffenhet egentligen hörde, hade intendentsdepartementet, efter samråd med arméförvaltningens civila departement, under hvars medelstillgångar sagda anvisning nu inginge, föreslagit en öfverflyttning från anslaget för Gotlands nationalbeväring till nu ifrågavarande anslag af omförmälda hästlegningsmedel, dock under förutsättning, att det ursprungligen för ändamålet afsedda beloppet, 2,520 kronor, kunde vara disponibelt, hvilken framställning departementschefen funnit väl grundad.

Under hänvisning till punkt 15:o här nedan hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Fouragering af artilleriets, värfvade kavalleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar.

13:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till fouragering af artilleriets, värfvade kavalleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar, nu 615,000 kronor, måtte, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minskas med 338,000 kronor till *Angående ifrågasatt minskning af detta anslag m. m.* [13.]

277,000 kronor, äfvensom att, derest detta förslag godkändes, ur anslagets titel måtte utgå orden »värfvade kavalleriets».

Enär Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall, har följaktligen Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hvarför utskottet hemställer,

att anslaget till fouragering af artilleriets, värfvade kavalleriets, fortifikationstruppernas och trängens hästar, 615,000 kronor, må vid oförändrad benämning och oförändradt belopp bibehållas.

Mathållning för manskapet vid garnisonsregementena.

Angående ifrågasatt minskning af detta anslag. [14.]

14:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena, 1,132,000 kronor, måtte, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minskas med 180,000 kronor till 952,000 kronor.

Enär Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena må vid oförändradt belopp af 1,132,000 kronor bibehållas.

Gotlands nationalbeväring.

Angående minskning af detta anslag. [15.]

15:o. Med tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under hänvisning till punkten 12:o här ofvan, hemställer utskottet,

att, under vilkor af bifall till Kongl. Maj:ts förslag om förhöjning med 2,520 kronor i anslaget till »lega för hästar till artilleriets, fortifikationstruppernas och trängens exercis», anslaget till Gotlands nationalbeväring, 201,997 kronor, må med motsvarande belopp, 2,520 kronor, minskas till 199,477 kronor.

Aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon.

Angående anslag till stamtrupp vid Blekinge bataljon. [16.]

16:o. Kongl. Maj:t har föreslagit:

att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet den 12 januari 1889 omförmälda grunder för organisation af en stamtrupp vid Blekinge bataljon jemte hvad deri föreslagits beträffande personalens aflöning, måtte bevilja till stamtruppens uppsättning äfvensom underhållet af densamma vid volontärskolan ett årligt anslag af 99,000 kronor;

att, vid bifall härtill, detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp i den mån det för ändamålet blefve disponibelt, måtte få under benämning: »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon, reservationsanslag» uppföras under fjerde hufvudtiteln, näst efter anslaget till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon;

samt att de besparingar, som under uppsättningstiden kunde å anslaget uppkomma, måtte få af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen, såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 42, erinrat, att, sedan Kongl. Maj:ts förslag till 1871 års Riksdag angående åtgärders vidtagande för upprättande af stamtrupp i Blekinge af Riksdagen afslagits, samt Kongl. Maj:t i proposition till nästföljande Riksdag föreslagit, att anslaget till marinregementet, som i dåvarande riksstat vore uppfördt till ett belopp af 248,228 kronor 42 öre, men som, enligt föregående Riksdags beslut, skulle, i den mån det genom regementets indragning blefve disponibelt, ingå till statsverket, måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande att till erforderligt belopp användas för upprätthållande af garnison i Karlskrona, intill dess detta behof blefve på annat sätt uppfyldt, Riksdagen på det sätt bifallit denna Kongl. Maj:ts framställning, att hvad af anslaget under åren 1872 och 1873 blefve disponibelt finge af Kongl. Maj:t användas för nämnda ändamål, hvilket medgifvande sedermera årligen för hvarje statsreglering förnyats, till dess år 1885 anslaget, som då utgått med 165,000 kronor, delades så att af detsamma ett belopp, utgörande 99,000 kronor, under benämning »garnisonskommendering i Karlskrona» i riksstaten uppfördes såsom reservationsanslag och återstoden bibehölls åt marinregementet. Sedan 1872 hade också en särskild garnisonskommendering till Karls-

krona utgått från armén och hade kontingenter från 1:sta och 2:dra militärdistrikten blifvit turvis dertill använda.

Det vore emellertid icke endast i fråga om ordnandet af fredstjenstgöringen som, enligt departementschefens åsigt, saknaden af stamtrupp i Blekinge på ett synnerligen känbart sätt gjorde sig märkbar. I händelse af mobilisering skulle förhållandena i brist af en sådan gestalta sig ännu ofördelaktigare. Då nemligen det icke kunde ifrågasättas att för försvaret af den vigtiga vapenplatsen Karlskrona, som redan i krigets första stadier kunde blifva föremål för de fiendtliga angreppen, taga i anspråk Blekinge bataljon med dess nuvarande sammansättning, måste under nuvarande förhållanden af fältarméns bataljoner en afses att bilda stam åt Blekinge beväring vid försvaret af nämnda plats. Blefve alltså stamtrupp i Blekinge upprättad, skulle för den skull vinnas, icke allenast att åt provinsens försvarsväsende gåfves den fasthet, befintligheten af en väl och tidsenligt öfvad stamtrupp måste medföra, utan äfven att behofvet af detacheringar från fältarmén minskades.

Krigsstyrelsen hade också ständigt haft sin uppmärksamhet fäst på denna brist i landets försvarsväsende, och i alla de förslag till försvarets omorganisation, som sedan 1871 tid efter annan förelagts Riksdagen, hade man försökt att på ett eller annat sätt afhjelpa densamma. Visserligen hade Riksdagen år 1886 i sammanhang med den då beslutade omorganisationen af beväringstrupperna medgifvit, att, i den mån för ändamålet anvisade medel blefve disponibla, 60 volontärer finge vid Blekinge bataljon liksom vid hvardera af de båda öfriga beväringsbataljonerna å fastlandet anställas, och ehuru onekligen ej så litet dermed blifvit vunnet, insåges dock lätteligen, att en så fåtalig stamstyrka ej kunde göra till fyllest. Hvad Vesternorrlands bataljon anginge, hade också redan följande år stamstyrkan som bekant höjts till 300 man.

Under sådana förhållanden låge tanken att, med begagnande af det nu till garnisonskommendering i Karlskrona i riksstaten uppförda anslagsbelopp, upprätta en särskild stamtrupp för Blekinge nära till hands; och då flottan, i följd af den omorganisation af dess stamtrupp, som år 1887 beslöts, numera vore i stånd att öfvertaga garnisonstjenstgöringen i Karlskrona, syntes det departementschefen lämpligt, att åtgärder för förslagets genomförande redan för innevarande års Riksdag föresloges.

Den tilltänkta stamtruppen syntes departementschefen böra organiseras och aflönas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder,

som vore antagna för den af 1887 års Riksdag beslutade organisationen och aflöningen af stamtruppen vid Vesternorrlands bataljon. För dessa grunder redogör departementschefen derefter å sid. 44 och 45 i statsrådsprotokollet.

Under förutsättning att, utöfver ofvan angifna i riksstaten redan uppförda 99,000 kronor, för bataljonens uppsättning något anslag af Riksdagen ej begärdes, men att å andra sidan krigsstyrelsen kunde påräkna, att beloppet, som vore af ordinarie anslags natur, i sin helhet blefve för ändamålet tillgängligt till bestridande af icke allenast volontärernas aflöning utan äfven samtliga kostnader för deras utbildning, underhåll och beklädnad under den tid, de vistades vid skolorna, hade departementschefen låtit utarbeta tre, i statsrådsprotokollet å sid. 45 och 46 intagna beräkningar: *dels* en beräkning af antalet volontärer af olika årsklasser vid Blekinge bataljon, *dels* en beräkning af beloppet lönemedel, tillsammans 51,913 kronor 75 öre, som för stamtruppen erfordrades, *dels ock* en beräkning öfver kostnaderna för volontärskolan, slutande å 52,378 kronor. I sistnämnda beräkning förefinnas enligt hvad till utskottet meddelats, två tryckfel: å 22:dra raden förekomma 4 subalternofficerare i stället för 2 sådana och å 35:te raden 152 man i stället för 156 man.

Af dessa beräkningar har departementschefen ansett framgå, att en årlig rekrytkontigent af 90 man kunde antagas, och att alltså fredsstyrkan, med bibehållande af samma proportion emellan denna och första åldersklassen, som lagts till grund för beräkningen af stamtruppen vid Vesternorrlands bataljon, skulle kunna bestämmas till 500 man. Antalet fullt utbildadt manskap i samtliga årsklasser skulle vidare, alltjemt under antagande att förut begagnade beräkningsgrunder visade sig rigtiga, komma att utgöra omkring 837 man.

Hvad anginge den slutliga fördelningen af anslagsbeloppet 99,000 kronor på riksstatens olika titlar, borde i öfverensstämmelse med förut tillämpade grundsatser, endast volontärernas aflöningsmedel uppföras under det nya anslaget, som departementschefen ansåge lämpligen böra benämnas »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon» och erhålla sin plats i riksstaten näst efter motsvarande anslag till Vesternorrlands bataljon.

Då nämnda medel uppginge till 51,913: 75,
men derifrån dock borde dragas 5,292: 50,
utgörande det belopp, som vid 1886 års riksdag anvisats till aflöning åt volontärer vid Blekinge bataljon, blefve alltså återstoden 46,621: 25,

det belopp, som utjemnadt till 46,622 kronor under nyss angifna benämning skulle, sedan uppsättningen blifvit afslutad, såsom nytt anslag i riksstaten uppföras.

Återstående 52,378 kronor, utgörande beräknade kostnaden för volontärernas utbildning, beklädnad och underhåll, borde deremot, vid blifvande fördelning af anslaget å riksstatens olika titlar, lämpligen läggas till anslaget till volontärskolor, å hvilket anslag ifrågavarande utgifter, i öfverensstämmelse med hvad som redan är stadgadt beträffande de volontärer vid bataljonen, som enligt 1886 års Riksdags beslut få antagas, borde för framtiden anvisas.

Slutligen har departementschefen ansett medgifvande af Riksdagen böra äskas, att ej mindre de under innevarande år å anslaget till garnisonskommendering i Karlskrona uppkommande reservationer än äfven hvad af de för stamtruppen afsedda medel, som under uppsättningstiden ej för sitt egentliga ändamål toges i anspråk, måtte, i likhet med hvad förut vid uppsättning af nya trupper varit medgifvet, få af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationen förenade utgifter; af hvilken anledning det nya anslaget till aflöning af stamtrupp vid Blekinge bataljon till en början borde uppföras såsom reservationsanslag med enahanda belopp, som nu utginge till garnisonskommenderingen i Karlskrona.

I likhet med departementschefen har utskottet ansett uppsättande af stamtrupp vid Blekinge bataljon vara af synnerlig vigt för bataljonens utbildning och för försvaret af Karlskrona, och då genom denna förändring den nu årligen till Karlskrona utgående garnisonsförstärkningen ur indelta armén kan undvaras och garnisonstjenstgöringen i fredstid öfvertagas till en del af flottans manskap och till en del af den nu föreslagna stamtruppen af Blekinge bataljon, utan att några ökade utgifter ådragas staten, finner utskottet lämpligt att, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, med användande af berörda anslag, ifrågavarande stamtrupp uppsättes.

Med hänvisning till hvad utskottet här nedan under punkt 23:o kommer att föreslå, får utskottet derför hemställa,

att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1889 omförmälda grunder för organisation af en stamtrupp vid Blekinge bataljon jemte hvad deri föreslagits beträffande personalens aflöning, må bevilja till stamtruppens uppsättning äfvensom underhållet

af densamma vid volontärskolan ett årligt anslag af 99,000 kronor;

att, vid bifall härtill, detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp i den mån det för ändamålet varder disponibelt, må under benämning: »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon, reservationsanslag» uppföras under fjerde hufvudtiteln näst efter anslaget till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon;

samt att de besparingar, som under uppsättningstiden kunna å anslaget uppkomma, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter.

Volontärskolor.

Angående ifrågasatt höjning af detta anslag. [17.]

17:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till hvad i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1889 föreslagits äfvensom till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minska anslaget till volontärskolor, 285,000 kronor, med 10,000 kronor till 275,000 kronor.

Beträffande denna framställning inhemtas af statsrådsprotokollet å sid. 48, att de utgifter, som bestredes från detta förslagsanslag, till följd af flera samverkande omständigheter efter hand så stigit, att anslaget, som för närvarande utginge med 285,000 kronor och för år 1887 öfverskreds med 49,694 kronor 11 öre, för år 1888 komme att öfverskridas med ett belopp, som i rundt tal beräknats till 92,000 kronor.

I syfte att så vidt möjligt begränsa utgifterna å anslaget, hade Kongl. Maj:t nyligen anbefalt en betydlig inskränkning i antalet till volontärskolan å Karlsborg kommenderade volontärer, men då denna åtgärd icke kunde annat än menligt inverka på den för det indelta infanteriets tjenstduglighet synnerligen vigtiga volontärinstitutionen och önskligt vore, att dylika mått och steg för framtiden kunde undvikas, har departementschefen ansett ökad tillgång å anslaget böra beredas åtminstone med det belopp, hvarmed detsamma för år 1887 i rundt tal öfverskridits; och som anslaget, vid bifall till de under anslaget till

»kavalleriet» gjorda framställningar, skulle minskas med 60,000 kronor, men departementschefen nu ifrågasatt en höjning af 50,000 kronor, borde anslaget i dess helhet minskas med skilnaden emellan omförmälda belopp, eller 10,000 kronor.

Enär Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall, har följaktligen den del af Kongl. Maj:ts förevarande förslag, som afsett minskning i anslaget med 60,000 kronor, förfallit.

Hvad åter angår den andra delen af förslaget eller den, som afser höjning i anslaget med 50,000 kronor, har utskottet vunnit upplysning, att antalet af till volontärskolan vid Karlsborg kommenderade utgjort:

år 1884—1885	258
» 1885—1886	337
» 1886—1887	437
» 1887—1888	603.

Såsom jemväl i statsrådsprotokollet finnes antydt har Kongl. Maj:t emellertid genom generalordres den 1 maj 1888 befalt, att elevantalet vid skolan skulle för år 1888—1889 inskränkas till 460.

Då Kongl. Maj:t således redan träffat anstalt för nedbringande af elevantalet vid volontärskolan, torde Kongl. Maj:ts förslag om förhöjning med 50,000 kronor i anslaget till volontärskolor för närvarande icke böra föranleda någon åtgärd.

Utskottet hemställer derför,

att, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning beträffande höjning i anslaget till volontärskolor, detta anslag må vid oförändradt belopp af 285,000 kronor bibehållas.

Försvarsverket till lands i allmänhet eller arméförvaltningens departement.

Angående minskning af detta anslag. [18.]

18:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet, eller arméförvaltningens departement, 2,334,600 kronor, måtte, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar äfvensom till den i stadsrådsprotokollet omnämnda, af rusthållarne vid 2:dra lifgrenadierregementet gjorda ansökan om efterskänkande af de från dem nu utgående bidrag till regementets exercisammunition, minskas med 167,429 kronor till 2,167,171 kronor.

Då Kongl. Maj:ts den 15 mars 1889 till Riksdagen aflåtna proposition angående befrielse för nämnde rusthållare från erläggande af förbrukad exercisammunition ännu icke varit föremål för Riksdagens pröfning, kommer utskottet att framdeles, sedan sådan pröfning egt rum, angående förevarande framställning afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands hästjägarecorps.

19:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att, derest förslaget om uppförande bland statsverkets ordinarie inkomster af de från rusthållarne vid berustade infanteriet utgående afgifter till bekostande af nämnda infanteris beklädnads- och remtygspersedlar äfvensom de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar vunne Riksdagens godkännande, anslaget till beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands hästjägarecorps, nu 385,583 kronor, måtte ökas med 41,897 kronor till 427,480 kronor; *Angående ökning af detta anslag.* [19.]

samt att, vid bifall till förslaget om kavalleriets förändrade organisation, anslaget för framtiden måtte benämnas »Beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet och Vermlands fältjägarecorps».

För så vidt Kongl. Maj:ts förevarande framställning beror af Riksdagens beslut öfver Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet, förefinnes visserligen icke, sedan Riksdagen öfver berörda framställningar fattat beslut, något hinder för utskottet att öfver nu förevarande förslag afgifva yttrande, men då Kongl. Maj:ts framställning om uppförande bland statsverkets ordinarie inkomster af de från rusthållarne vid berustade infanteriet utgående afgifter till bekostande af nämnda infanteris beklädnads- och remtygspersedlar ännu icke varit föremål för Riksdagens pröfning, kommer utskottet att framdeles, sedan sådan pröfning egt rum, angående förevarande förslag i hela dess omfattning afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Anskaffande och underhåll af beklädnads-, bevärings-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet.

Angående ifrågasatt afförande från riksstaten af detta anslag. [20.]

20:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, låta anslaget till anskaffande och underhåll af beklädnads-, bevärings-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet, 205,000 kronor, från riksstaten utgå.

Då Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till anskaffande och underhåll af beklädnads-, bevärings-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlar vid det berustade kavalleriet må vid oförändradt belopp af 205,000 kronor bibehållas.

Byggnader och sängkläder på mötesplatserna, m. m.

Angående ifrågasatt minskning af detta anslag. [21.]

21:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att anslaget till byggnader och sängkläder på mötesplatserna, 165,000 kronor, måtte, vid bifall till de under anslaget till »kavalleriet» gjorda framställningar, minskas med 17,000 kronor till 148,000 kronor.

Enär Kongl. Maj:ts framställningar beträffande förändrad organisation af kavalleriet icke vunnit Riksdagens bifall och således Kongl. Maj:ts förevarande förslag förfallit, hemställer utskottet,

att anslaget till byggnader och sängkläder på mötesplatserna m. m. må vid oförändradt belopp af 165,000 kronor bibehållas.

Salpeteruppköp.

Angående ersättningsbelopp att utgå från detta anslag. [22.]

22:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att från 1890 års anslag till salpeteruppköp måtte, under vilkor att anslaget icke öfverskredes, ytterligare i och för inköpet af Åkers krutbruk anvisas en summa af 21,600 kronor.

Såsom departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t erinrat, biföll 1888 års Riksdag på det sätt Kongl. Maj:ts till densamma gjorda framställning om inköp för statens räkning af Åkers krutbruk, att Riksdagen för inköp af krutbruket och inlösen af der befintliga kruttillverkningsmaterialier m. m. beviljade 92,592 kronor och deraf för innevarande år anvisade 21,960 kronor under vilkor, bland andra, att det beviljade beloppet skulle utgå af det å riksstatens fjerde hufvudtitel uppförda förslagsanslag å 50,000 kronor till salpeteruppköp, och att detta anslag icke finge öfverskridas under något af de år, under hvilka liqvider i och för oförmälda inköp och inlösen skulle af anslaget utgå.

Då emellertid i det af Riksdagen beviljade belopp 92,592 kronor ingått, förutom den begärda köpesumman, 86,760 kronor, jemväl räntor å de delar af köpeskillingen, som enligt det Riksdagen förelagda förslaget till öfverenskommelse icke genast skulle gäldas, hade, enligt hvad af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 52, Kongl. Maj:t ansett det böra tillses, om icke till undvikande af dessa ränteutgifter köpesumman skulle kunna vid tillträdet, som hade blifvit föreslaget att ega rum den 2 januari 1889, få i sin helhet utbetalas, samt af sådan anledning uppdragit åt generalfältygmästaren och chefen för artilleriet att af säljarne infordra yttrande, huruvida de vore villige att omförmälde den 2 januari mottaga hela det i förslaget till öfverenskommelse fordrade köpeskillingsbeloppet; och hade, sedan från dem ingått jakande svar, Kongl. Maj:t den 12 oktober 1888, jemte det Kongl. Maj:t bemyndigat generalfältygmästaren att afsluta köpet, uppdragit åt statskontoret att, mot ersättning framdeles af de medel, Riksdagen kunde för ändamålet anvisa, på reqvisition tillhandahålla generalfälttygmästaren hvad som, utöfver de af Riksdagen för år 1889 anvisade 21,960 kronor, för inköpet erfordrades med högst 64,800 kronor.

I stället för 70,632 kronor, som, derest öfverenskommelsen kommit till stånd på de ursprungligen föreslagna och af Riksdagen i dessa afseenden godkända köpevilkoren, skulle åtgått för gäldandet af de delar utaf köpeskillingen, till hvilkas betalande Riksdagen ej anvisat medel, erfordrades alltså nu endast 64,800 kronor, hvilken summa departementschefen ansett lämpligen böra, på sätt vid aflåtandet af propositionen om inköpet föresattes, gäldas på tre år.

Efter hvad sålunda inhemtats, hemställer utskottet,

att från 1890 års förslagsanslag till salpeteruppköp, 50,000 kronor, må, under vilkor att anslaget

icke öfverskrides, ytterligare i och för inköpet af Åkers krutbruk anvisas en summa af 21,600 kronor.

Garnisonskommendering i Karlskrona.

Angående afförande ur riksstaten af detta anslag. [23.]

23:o. Med förordande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och under hänvisning till hvad utskottet här ofvan under punkt 16:o beträffande uppsättande af stamtrupp vid Blekinge bataljon yttrat och föreslagit, hemställer utskottet,

att, vid bifall till hvad utskottet här ofvan under punkt 16:o föreslagit, dels anslaget till garnisonskommendering i Karlskrona, kronor 99,000, må ur 1890 års riksstat utgå, dels ock de behållningar, som under innevarande år kunna å sistnämnda anslag uppkomma, må användas till enahanda ändamål som blifvande reservationer å anslaget till aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon.

Ålderstillägg.

Angående ålderstillägg till regementsintendenterne. [24.]

24:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, måtte från fjerde hufvudtitelns anslag till ålderstillägg få tilläggas regementsintendenterne att utgå, det första efter 5 och det andra efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har, såsom af statsrådsprotokollet å sid. 53 inhemtas, departementschefen anfört, hurusom, efter genomförande af 1875 års löneregleringen för arméns befäl och civilstat, ganska snart visat sig, att åt regementsintendenterne blifvit tillmätta löneförmåner, som ingalunda motsvarade de vigtiga med uppbördsmannaansvar förbundna göromål, som af dem fordrades, och hvilka genom de för den ekonomiska förvaltningen sedermera fastställda reglementen blifvit närmare bestämda.

Redan i skrifvelser till Kongl. Maj:t den 8 November 1878 och den 2 december 1879 rörande behofvet af statsanslag för åren 1879 och 1880 hade arméförvaltningen å civila departementet fäst Kongl.

Maj:ts uppmärksamhet på denna omständighet, dervid arméförvaltningen hufvudsakligen anfört, *att* ett drygt ansvar ålåge regementsintendenterne i deras dubbla ställning af uppbördsmän för alla de medel, hvilka för regementenas och deras beväringsmanskaps flerfaldiga behof utginge, och kontrollanter öfver stamtruppens och beväringsmanskapets persedelförråd, *att* det derför ur det allmännas intresse vore nödigt tillse, det nämnde tjenstemän bereddes en aflöning tillräcklig för deras betryggande emot ekonomiskt obestånd, äfven om de hade familj att underhålla, *att* det särskildt till kronans säkerhet vore nödigt, att regementsintendenterne icke finge med denna befattning förena någon annan allmän eller enskild syssla eller utöfva någon affärsverksamhet; samt *att* med afseende å dessa omständigheter regementsintendenternes aflöning tydligen borde rättas efter de för kassaförvaltare i allmänhet i jemförlig ställning tillämpade grunder, dervid emellertid förekomme, att regementsintendenterne genom sin befattning såsom både ständiga ledamöter i förvaltningsdirektionerna och dessa direktioners verkställande ombud måste med uppbördsmannens egenskaper förena ett icke ringa mått af insigt och erfarenhet i flera andra rigtningar, helst framgången af direktionernas verksamhet till stor del vore beroende på regementsintendenternes duglighet.

Med anledning af de utaf arméförvaltningen åberopade förhållanden hade Kongl. Maj:t i proposition till 1880 års Riksdag föreslagit Riksdagen att förhöja regementsintendenternas årliga aflöning vid *indelta* armén såväl med tjenstgöringspenningar, att utgå för sådan tjensteman vid rotehållsregemente eller corps med 900 kronor och vid rusthållsregemente eller corps med 400 kronor, som med dagaflöning såsom kapten vid vapenöfningarne, samt vid *värfvade* armén genom ett arfvode af 600 kronor, hvilken framställning emellertid icke vann Riksdagens bifall.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 3 december 1885 hade departementschefen i sin dåvarande egenskap af generalintendent återupptagit frågan om beredande af löneförbättring åt regementsintendenterne och dervid, på i statsrådsprotokollet å sidd. 54 och 55 återgifna skäl, ansett, att syftemålet att genom bättre löneförmåner förmå regementsintendenterne qvarstå i sina befattningar lättast och ändamålsenligast skulle ernås, om åt dem bereddes ålderstillägg på det sätt, att de komme i åtnjutande af ett dylikt à 500 kronor efter 5:te och af ett andra å samma belopp efter 10:de tjensteåret.

Sedan Kongl. Maj:t emellertid genom beslut den 30 december 1885 förklarat sig anse någon åtgärd i förevarande lönefråga icke för

det dåvarande lämpligen kunna vidtagas, hade arméförvaltningen nu åter väckt fråga om löneförhöjning åt regementsintendenterne, dervid helt och hållet anslutande sig till generalintendentens omförmälda förslag af år 1885.

Ensamt den omständigheten, fortsätter departementschefen derefter å sid. 56, att regementsintendenterne, hvilka, åtminstone hvad indelta armén anginge, mera toges i anspråk för sin tjenstebefattning än lönekamraterne i kaptensgraden, icke såsom de vore i åtnjutande af tjenstgöringspenningar och dagaflöning under mötena, på samma gång deras utsigter till befordran, i följd af Riksdagens vägran att godkänna Kongl. Maj:ts upprepade gånger gjorda framställningar om inrättande af de för arméns hushållning och mobilisering ytterst vigtiga fältintendentsbefattningarne, vore stängda och deras rätt till pension inträdde 10 år senare än motsvarande rätt för kaptenerne, skulle för departementschefen utgjort tillräckligt skäl för den ifrågasatta löneförbättringen; och då dertill komme statens uppenbara intresse att få regementsintendenternes för den militära ekonomien i hög grad magtpåliggande befattningar väl rekryterade, hvilket utan jemförlighet i löneförmåner med motsvarande andra befattningar vid armén i längden blefve omöjligt, syntes departementschefen alla skäl såväl ur billighets- som ändamålsenlighetssynpunkt tala för detta förslag.

I fråga om den förhöjning i anslaget till ålderstillägg, som vid bifall till nämnda förslag skulle erfordras, har departementschefen ansett att anslagets natur af förslagsanslag medgåfve att låta anstå med förhöjningen intill riksdagen närmast efter den tidpunkt, då aflöningsförbättringen trädt i kraft och då det erforderliga beloppet också kunde säkrare bestämmas.

Då utskottet icke vill förneka att de med stort ansvar förenade tjenstegöromål, som åligga regementsintendenterne, numera, sedan förvaltningsdirektionernas uppgift år 1880 blifvit utvidgad, i allmänhet torde taga största delen af dessa tjenstemäns tid i anspråk, så att de, äfven om sådant dem tillätes, näppeligen torde kunna genom andra sysslor förskaffa sig ökade inkomster, har utskottet, i likhet med departementschefen, ansett det vara med billighet öfverensstämmande, att deras aflöningsförmåner, som genom 1875 års löneregleringen blifvit bestämda, i någon mån upphjelpas. Men då regementsintendenternes löner bestämts under en tid, då lefnadsvilkoren betingade högre kostnader än nu, har utskottet ansett desse tjenstemäns behof af löneförbättring genom att tillägga dem allenast ett ålderstillägg efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring skäligen blifva tillgodosedt. Dock och enär

en olikhet emellan regementsintendenternes aflöningsförmåner nu förefinnes derutinnan, att de vid de värfvade garnisonerade trupperna anstälde åtnjuta, utom den för alla lika lönen af 2,800 kronor, dagaflöning å 3 kronor hela året, har utskottet tänkt sig, att genom beredande åt de vid indelta armén och Vermlands fältjägarecorps anstälde regementsintendenter af sådan dagaflöning under de dagar de vid regementenas eller corpsernas årliga vapenöfningar äro kommenderade, någon ytterligare löneförbättring skäligen derigenom skulle kunna sistnämnde regementsintendenter tilldelas.

Med uttalande deraf hemställer utskottet,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att ett ålderstillägg å 500 kronor må från fjerde hufvudtitelns anslag till ålderstillägg få tilläggas regementsintendenterne att utgå efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen.

Angående ersättning för inqvartering af tågande trupp m. m.

25:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 26) har herr *J. Johnsson* i Thorsberg föreslagit, att, vid inqvartering af tågande trupper, ersättning till inqvarteringsgifvaren måtte utgå med en krona för befäl och vederlikar, 70 öre för underbefäl samt 35 öre för manskap, allt för natt, samt att denna ersättning måtte utgå från och med 1890 års ingång af det anslag, från hvilket truppens öfriga marschkostnader bestredes;

och att anslaget för indelta arméns och beväringens vapenöfningar måtte höjas med ett mot inqvarteringen svarande belopp, eller 13,000 kronor för den förra och 12,000 kronor för den senare, samt att, om detta belopp skulle visa sig otillräckligt, besparingar å dessa anslag måtte härtill användas.

Till stöd för berörda framställning har motionären, bland annat, anfört, att bland gärder, som åläge hemman å landet, vore jemväl skyldighet att utan ersättning mottaga inqvartering af tågande trupper. Denna skyldighet, alltid ojemnt tryckande, enär en del hemman och orter ofta besvärats med inqvartering, under det andra genom afskildt läge och andra omständigheter derifrån varit helt och hållet befriade, hade, efter de förändrade förhållanden, som inträdt genom åvägabringande af lättare kommunikationer, väl i sin helhet minskats men deremot hufvudsakligen koncentrerats vid några få byar och hemman, och denna tunga således å dessa hemman i betydlig grad ökats. Rättelse i omförmälda afseende vore således påkallad, då det icke kunde

vara med billighet och rättvisa förenligt, att några få orter betungades med ett onus utan motsvarande ersättning, endast derför att deras läge företrädesvis vore lämpligt för inqvartering.

Då, enligt hvad utskottet inhemtat, inqvartering af tågande trupper i allmänhet ej lärer vara synnerligen betungande,torde motionärens förslag icke kunna anses vara af något mera allmänt behof påkalladt. På grund deraf och då i alla händelser kostnaderna för utgifvande af en sådan ersättning, som motionären föreslagit, med all visshet skulle komma att vida öfverstiga det belopp motionären, utan föregående utredning, förutsatt, hemställer utskottet,

att herr J. Johnssons förevarande framställning må lemnas utan afseende.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

Angående jemkning af detta anslag. [25.]

26:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit, att detta anslag, som nu vore upptaget till 4,313 kronor, måtte ökas med 13 kronor till 4,326 kronor.

Utskottet hemställer,

att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli måtte få jemkas i den mån, som för jemnande af hufvudtitelns slutsumma finnes erforderligt.

Öfriga ordinarie anslag.

27:o. Beträffande öfriga, här ofvan ej omnämnda ordinarie anslag under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring.

Utskottet har fäst sin uppmärksamhet vid att förslagsanslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar, nu 1,120,500 kronor, under de senaste 10 åren öfverskridits med i medeltal omkring 400,000 kronor.

Af denna anledning hemställer utskottet,

a) att förslagsanslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar, nu 1,120,500 kronor, må med ett förhöjdt belopp af 279,500 kronor i riksstaten uppföras till 1,400,000 kronor; och

b) att Riksdagen må fastställa de ordinarie anslag under fjerde hufvudtiteln, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, till enahanda belopp, hvartill de i riksstaten för år 1889 finnas uppförda.

Extra anslag.

Tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m.

Angående anslag för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter. [26.]

28:o. Under tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning och med erinran att 1887 och 1888 årens Riksdagar för ändamålet beviljat samma belopp, hemställer utskottet,

att för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. på extra stat för år 1890 ett belopp af 77,500 kronor må anvisas.

Artilleribehof.

Angående anslag till fältartillerimateriel. [27.]

29:o. Till *anskaffning af fältartillerimateriel* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag af 200,000 kronor.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet (sid. 58) inhemtas, har till ny fältartillerimateriel hitintills af Riksdagen beviljats 4,400,000 kronor af det belopp 4,600,000 kronor, som för anskaffning af sådan materiel beräknats vara erforderlig.

Den anskaffning af återstående materiel m. m., som erfordrades för att fältartilleriet skulle blifva fullständigt ordnadt och som borde ega rum under år 1890, utgjordes, enligt hvad generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet anmält, af följande, för hvilken kostnaden blifvit beräknad till nedanstående belopp:

Rid- och anspannspersedlar för 3 batterier à 30,000 kronor	kr.	90,000: —
Ammunition för	»	37,000: —
Transport	kr.	127,000: —

Transport	kr. 127,000: —
2 st. hela artilleriammunitionskolonner, ändring af vagnar, rid- och anspannspersedlar med tillbehör à 8,500 kronor	» 17,000: —
56 st. packvagnar med tillbehör à 1,000 kronor	» 56,000: —
Summa	kr. 200,000: —

Då, enligt hvad departementschefen jemväl anfört, det nya fältartilleriet med dess tillbehör af staber, batterier och artilleriammunitionskolonner jemte tillhörande ammunitions- och utredningspersedlar m. m. efter ifrågavarande anskaffning skulle befinna sig i fullständigt och ordnadt skick, hemställer utskottet,

att Riksdagen må på extra stat för år 1890 anvisa för anskaffning af återstående erforderlig fältartillerimateriel 200,000 kronor.

Angående anslag till fästnings-artilleri-materiel. [28.]

30:o. Till *anskaffning af fästningsartillerimateriel* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag af 200,000 kronor.

Af det belopp, sammanlagdt 5,949,031 kronor, som beräknats erfordras för bestyckning af de tre fästningarna Karlsborg, Vaxholm-Oskar Fredriksborg och Oscarsvärn, hade, såsom af statsrådsprotokollet inhemtas å sid. 59, hitintills beviljats 975,000 kronor, hvadan återstående anslagsbehofvet i rundt tal utgjorde 4,950,000 kronor.

Med de små belopp, 50,000 kronor årligen, Riksdagen under de senare fyra åren beviljat för ifrågavarande ändamål, skulle en så lång tidrymd åtgå för den återstående anskaffningen, att ur försvarets synpunkt stora olägenheter måste deraf uppkomma. Enligt hvad generalfälttygmästaren anmält, vore bestyckningen å de vigtiga fästningarne Vaxholm—Oskar Fredriksborg och Oskarsvärn i det skick, att derest förhållandena skulle föranleda deras försättande i försvarstillstånd, försvaret i artilleristiskt hänseende skulle, hvad förstnämnda fästningar anginge, blifva särdeles bristfälligt och, beträffande den sistnämnda, alldeles omöjligt. Han hade derför hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes på extra stat för år 1890 af Riksdagen äska

till förbättring och tillökning af bestyckningen å Vaxholm—Oskar Fredriksborg	kr. 100,000: —
» bestyckning å Karlsborg	» 50,000: —
» » å Oskarsvärn	» 50,000: —
Summa	kr. 200,000: —.

Denna framställning har departementschefen funnit synnerligen behjertansvärd, särskildt i hvad den afsåge bestyckning å Vaxholm—Oskar Fredriksborg.

Med hänsyn till andra vigtiga försvarsbehof och då föregående Riksdagar för ändamålet beviljat 50,000 kronor, har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka beviljande af det utaf Kongl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet. Men för att bestyckningen af våra fästningar må såvidt möjligt fortgå något raskare än hittills skett, har utskottet ansett sig böra förorda beviljande af 100,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Af detta anslag torde lämpligen 50,000 kronor användas till bestyckning å Vaxholm—Oskar Fredriksborg och de öfriga 50,000 kronor till bestyckning å Oskarsvärn, hvilket sistnämnda dyrbara fästningsverk är i fullkomlig saknad af bestyckning.

Utskottet hemställer derför,

att Riksdagen må till anskaffning af fästningsartillerimateriel på extra stat för år 1890 anvisa ett belopp af 100,000 kronor.

Infanteriammunitionsvagnar.

Angående anslag till infanteriammunitionsvagnar. [29.]

31:o. Till *anskaffning af infanteriammunitionsvagnar* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag af 30,000 kronor.

Såsom af statsrådsprotokollet (sid. 60) inhemtas, uppginge den ursprungligen beräknade kostnaden för dels nyanskaffning af ammunitionsvagnar för infanteritrupperna och dels förändring af gamla dylika med dertill hörande rid- och anspannspersedlar för ammunitionskolonnernas behof till ett belopp af 239,112 kronor. Sedan Riksdagen för ändamålet beviljat tillsammans 110,000 kronor af det erforderliga beloppet, utgjorde nu återstående behofvet 129,112 kronor.

Under förutsättning att inom kort ett förändradt gevär med förminskad kaliber och dertill hörande ammunition blefve antaget, borde anskaffning af 87 st. infanteriammunitionsvagnar af ny modell, med hvilken anskaffning hitintills dröjts i afvaktan på antagandet af ny infanteriammunition, under år 1890 påbörjas; och skulle de nya vagnarne, hvilka vore afsedda att öfverlemnas till infanteriet och kavalleriet för att tillhöra dessa vapens stridsträng, utbytas mot redan befintliga 87 st. infanteriammunitionsvagnar af äldre modell, hvilka efter

någon mindre förändring skulle i sin ordning tilldelas infanteriammunitionskolonnerna.

Utskottet, som anser att för ifrågavarande ändamål icke lämpligen bör anvisas högre belopp än som för innevarande år är för ändamålet anslaget eller 20,000 kronor, får hemställa

att till fortsatt anskaffning af infanteriammunitionsvagnar ett extra anslag af 20,000 kronor må för år 1890 anvisas.

Förändring af arméns nuvarande gevär och karbiner.

Angående förändring af arméns nuvarande gevär och karbiner. [30.]

32:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för *förändring af arméns nuvarande gevär och karbiner* till vapen af liten kaliber enligt den modell, som af Kongl. Maj:t framdeles kunde varda fastställd, bevilja ett belopp af 3,396,000 kronor och deraf till utgående på extra stat under år 1890 anvisa 400,000 kronor.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen, såsom af statsrådsprotokollet å sid. 61 inhemtas, till en början erinrat, att, under det frågan om infanteriets förseende med tidsenliga skjutvapen inom de flesta europeiska stater under de senare åren varit föremål för krigsstyrelsernas omsorg och till följd deraf inom flere af dessa stater icke blott nya gevärsmodeller antagits, utan äfven förändring af redan befintliga eldhandvapen egt rum, svenska armén deremot i afesende å sin beväpning qvarstode på samma ståndpunkt som för 21 år sedan, då dess nuvarande gevär antogs. Med sin stora kaliber af 12,17 mm.[1] stode detta gevär i afseende å verkningsförmåga långt efter öfriga länders. Sedan under mer än 10 år frågan om ett tidsenligt vapen för svenska armén varit föremål för komitéers och skjutkommissioners arbeten, kunde numera på grund af de resultat, som vunnits vid den pröfning af försöksgevär, tillverkade inom landet, som, enligt Kongl. Maj:ts befallning, under åren 1887 och 1888 i större omfattning egt rum vid trupp, frågan om fastställande af ny gevärsmodell äfven för svenska armén inom den allra närmaste framtiden vänta sin lösning.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 15 november 1888 hade generalfälttygmästaren jemväl upptagit frågan till behandling. De förbättringar af infanterigevären, som nu för tiden ansågs erforderliga, bestode, enligt hvad generalfälttygmästaren yttrat, dels uti en förminsk-

ning, så långt sig göra läte, af kalibern, äfvensom anskaffningen af en dertill hörande kraftig patron, och dels uti förändring af mekanismen för åstadkommande vare sig med eller utan repeterinrättning af hastigare eldgifning.

Efter omfattande försök med flera olika kalibrar hade man nu funnit, att en kaliber af 8 mm. fullt tillfredsstälde tidens fordringar och hade äfven kraftiga patroner till pipor af denna kaliber blifvit vid ammunitionsfabriken tillverkade. För de fördelar denna kaliber, hvilken redan vore antagen i flera länder, medförde, redogöres i statsrådsprotokollet å sid. 62.

Af en jemförelse i nu omförmälda afseenden mellan 8 mm. försöksgevär och 1867 års gevär, uppgjord på grund af försöksskjutningar vid Rosersberg, framginge, enligt hvad generalfälttygmästaren vidare uppgifvit: *att* träffsäkerheten kunde anses dubbelt så stor med 8 mm. geväret som med 1867 års gevär; *att* den bestrykande banan eller det afstånd, inom hvilket, med ståndsigtet och oberoende af fel i afståndsbedömningen, en stående man kunde träffas, vore åtminstone 30 proc. större för de nya gevären, samt *att* för längre afstånd, öfverstigande 500 meter, de bestrukna styckena genom kaliberförminskningen fördubblades, hvilket för masselden vore af största betydelse.

Hvad vidare beträffade frågan om ändamålsenligaste mekanismen för åstadkommande af en hastigare eldgifning, hade försök, som under flera år dels enskildt dels i trupp anstälts så väl med förändrade remingtonsmekanismer som med nya mekanismer vare sig med eller utan repetitionsinrättning, gifvit vid handen, att de förändrade remingtonmekanismerna medfört snabbare eldgifning och kraftigare utdragning af de tomma patronhylsorna än den ursprungliga mekanismen, hvaremot några afgörande resultat med de nya mekanismerna vare sig här eller i utlandet hitintills ej blifvit vunna. Endast den i Österrike antagna repetermekanismen, afsedd för laddning med ett helt patronpaket för hvarje gång, syntes erbjuda åtskilliga fördelar.

Generalfälttygmästaren hade emellertid ansett, att frågan om öfvergång till en liten kaliber med derför afsedd lämplig patron i främsta rummet borde afgöras.

En förändring af 1867 års gevär till vapen med liten kaliber kunde, enligt hvad i sådan rigtning utförda försök gåfve vid handen, innan kort taga sin början och kostnaden för en sådan förändring af arméns nuvarande gevär uppginge ej till mera än en fjerdedel af priset för motsvarande antal nya repetergevär. Den med skäl hos oss värderade remingtonsmekanismen kunde dessutom med en dylik anord-

ning tills vidare bibehållas och det behöfde ej dröja allt för länge, innan armén vid mobilisering kunde erhålla ett gevär, som, om än ej i eldhastighet under ett bestämdt tidsmoment likställdt med de nyaste vapnen, dock under fortsatt eldgifning vore dem i detta afseende föga underlägset och i andra hänseenden med dem fullt jemförligt.

Skulle en dylik förändring af infanterigevären komma till stånd, hade generalfälttygmästaren vidare föreslagit, att äfven specialvapnen erhölle karbiner af motsvarande förändringsmodell med samma kaliber och patroner.

Beträffande kostnaderna för den tilltänkta förändringen, anmärkte generalfälttygmästaren, att det antal gevär och karbiner af nuvarande modeller, som skulle kunna förändras, icke kunde för närvarande med noggrannhet angifvas, såsom beroende af den olika grad af slitning, i hvilken vapen, som varit utlemnade till begagnande, befunne sig, och att säkra uppgifter kunde erhållas blott successive, i den mån som dessa vapen inlemnades till förändring. Utan allt för stort fel ansåge han sig dock kunna antaga, att 200,000 gevär och 20,000 karbiner vore i det skick, att de kunde förändras. Kostnaden för materialier och arbete vid förändringen vore vidare beräknad för gevär till 14 kronor och för karbiner till 13 kronor 25 öre per styck; och då dertill komme kostnaderna för erforderlig förändring af byggnaderna vid gevärsfaktoriet och för nya maskiner och verktyg derstädes, som beräknats till 91,000 kronor, enahanda kostnader vid ammunitionsfabriken, som beräknats till 124,000 kronor, och slutligen kostnaderna för felande gevärs- och karbinremmar samt bajonettbaljor, uppgående till ungefär 116,000 kronor, blefve alltså hela utgiftssumman:

för materialier och arbetskostnad för 200,000 gevär	kr.	2,800,000: —
» » » » » 20,000 karbiner	»	265,000: —
» förändringar m. m. vid gevärsfaktoriet	»	91,000: —
» förändringar m. m. vid ammunitionsfabriken	»	124,000; —
» gevärs- och karbinremmar samt bajonettbaljor	»	116,000: —
Summa	kr.	3,396,000: —

Generalfälttygmästaren hade slutligen ansett förändringen af vapnen kunna, under förutsättning att den verkställdes vid kronans faktori, lämpligen så ordnas, att 300,000 kronor blefve erforderliga under första året och att hela förändringen försigginge på 8 år, äfvensom funnit nödigt för åstadkommande under första året af de afsedda arbetena, att 100,000 kronor af det beräknade kostnadsbeloppet anvisades i för-

skott för inköp af maskiner och verktyg till gevärsfaktoriet och ammunitionsfabriken samt till anskaffande af pipämnen.

Uti de af generalfälttygmästaren uttalade åsigter har departementschefen hufvudsakligen instämt. Af skäl anförda å sid. 66 i statsrådsprotokollet har han dock, för anskaffningens hastigare fullbordande och då öfriga kraf på budgeten icke derigenom eftersattes, ansett att ett belopp af 400,000 kronor borde för år 1890 till ändamålet anslås.

Slutligen och då Riksdagen upprepade gånger och senast i skrifvelse den 13 maj 1879 angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel för år 1880 förklarat sig anse en fråga af så vidt omfattande betydelse med hänseende till de deraf föranledda kostnader, som bestämmandet af ny gevärsmodell, icke böra definitivt afgöras, innan Riksdagen derom erhållit kännedom, har departementschefen velat nämna, att, enligt hvad generalfälttygmästaren anmält, förslag till ny gevärsmodell i hufvudsaklig anslutning till de af honom i hans ofvan omförmälda skrifvelse uttalade åsigter inom den allra närmaste framtiden komme att af honom till Kongl. Maj:ts fastställelse inlemnas, och att äfven departementschefen, efter under hand tagen kännedom af densamma, vore beredd att förorda dess antagande.

Enär sedan år 1867, då den ännu gällande modellen för svenska arméns gevär fastställdes, de flesta europeiska stater tillgodogjort sig uppfinningar och rön inom vapenteknikens område och sålunda utrustat sina arméer med handeldvapen, som i skottvidd och verkningsförmåga vida öfverträffa den svenska arméns, och då sakkunnige inom landet numera synas hafva enats om åt hvilken gevärskaliber företräde bör lemnas, har utskottet ansett frågan om anskaffande af gevär utaf mera tidsenlig modell icke lämpligen böra i sin helhet längre uppskjutas.

Vid antagande af ny eller förändrad gevärsmodell synes det utskottet nödvändigt att tillse ej mindre att den modell, som antages, öfverträffar den förut använda och uthärdar jemförelse med de af öfriga europeiska stater antagna, än äfven att kostnaden för anskaffningen icke varder för statsverket allt för betungande.

Hvad då beträffar den nu till antagande ifrågasatta gevärsmodellen, har densamma åstadkommits medelst förändring af den nuvarande, bestående hufvudsakligen deri att pipan, som nu är af 12,17 mm. kaliber,

utbytts mot en pipa af 8 mm. kaliber, äfvensom att slutstycket och utdragaren i remingtonmekanismen erhållit en för befrämjande af större skjuthastighet förändrad form.

Utskottet, som tagit del af till Kongl. Maj:t ingifna handlingar och rapporter rörande de i statsrådsprotokollet omförmälda skjutförsök med den nu föreslagna förändringsmodellen, har på grund af dem låtit upprätta vid detta utlåtande fogade jemförande grafiska framställningar af några utaf de vigtigaste skjutegenskaper hos dels 1867 års gevär, dels den föreslagna förändringsmodellen och dels det repetergevär, hvilket bland kända sådana är ansedt såsom tidsenligast, nemligen det österrikiska efter Manlichers system.

Af dessa framställningar framgår, såsom af fig. 1 synes, att det förändrade geväret med afseende å den *bestrykande kulbanans* längd — d. v. s. längden af den kulbana, som ingenstädes går mer än manshöjd öfver marken — vida öfverträffar det gamla samt står i detta afseende till och med framför det bästa kända utländska. För att gifva en åskådlig bild af gevärets *träffsäkerhet* har å fig. 2 uppritats för olika afstånd storleken af det cirkelrunda mål, inom hvilket hälften af afskjutna skott bör falla; och framgår häraf att med det förändrade geväret kan detta antal skott samlas inom ett mindre mål än vid skjutning såväl med 1867 års gevär som med det österrikiska.

Under det med det nuvarande svenska geväret skjutningen ej kan utsträckas längre än till 900 m., lemnar det förändrade geväret ännu på 1,500 m. och till och med på 2,000 m. vid mass-skjutning ett godt träffresultat.

Slutligen har å fig. 3 framstälts kulans inträngningsförmåga i 3-tums furuplank, hvaraf framgår att det nya geväret — betydligt öfverlägset 1867 års gevär — är fullt jemförligt med det österrikiska.

Hvad åter angår kostnaden för den föreslagna förändringsmodellen, vill utskottet icke förneka att, i betraktande deraf att gevär med repetermekanism i allmänhet lärer kosta 50 à 60 kronor och särskildt det österrikiska 72 kronor, den kostnad, 14 kronor för gevär och 13 kronor 25 öre för karbin, hvilken den föreslagna förändringen beräknats betinga, måste anses billig, helst då med denna kostnad vinnes ett eldvapen, som lärer uthärda jemförelse med det bästa kända i utlandet.

Utskottet anser emellertid den anskaffning, hvarom beslut nu bör fattas, kunna till sin omfattning inskränkas och icke tagas vidsträcktare än med hänsyn till andra statsbehof kan finnas lämpligt för tillgodoseende af hvad som närmast erfordras. Då anskaffning af tidsenliga gevär måste anses för den svenska armén vara vida vigtigare än an-

skaffning af förbättrade karbiner, torde med karbinernas förändring tills vidare böra anstå. Hvad åter beträffar antalet af de gevär, om hvilkas förändring nu bör bestämmas, har utskottet ansett detsamma böra begränsas till 100,000 stycken. Med detta antal antar utskottet fältarméns behof af gevär blifva fyldt. Och då det af Kongl. Maj:t föreslagna antalet bestämts hufvudsakligen på grund af generalfälttygmästarens antagande att af arméns nuvarande gevär 200,000 äro i sådant skick, att de kunna till den nya modellen förändras, men fullständig utredning i detta hänseende icke vunnits och icke heller lärer kunna vinnas annorledes än i den mån vapnen blifva till förändring inlemnade, torde äfven af detta skäl vara lämpligt att nu icke besluta åstadkommande af flere förändrade gevär än 100,000 stycken.

Då åtgärden sålunda begränsas, är det tydligt, att kostnaden för gevärs- och karbinremmar samt bajonettbaljor, beräknad till 116,000 kronor för 220,000 gevär och karbiner, minskas.

Under antagande, att dessa tillbehör betinga samma kostnad för gevär som för karbin, skulle endast ett belopp af 52,727 eller i jemnadt tal 53,000 kronor vara vid förändring af 100,000 gevär för ändamålet erforderligt.

Med de af utskottet nu föreslagna inskränkningar skulle kostnaderna således uppgå till följande belopp:

för materialier och arbetskostnad för 100,000 gevär	kr.	1,400,000: —
» förändringar m. m. vid gevärsfaktoriet	»	91,000: —
» förändringar m. m. vid ammunitionsfabriken	»	124,000: —
» gevärsremmar samt bajonettbaljor	»	53,000: —
Summa	kr.	1,668,000: —

Denna summa har utskottet ansett lämpligen böra fördelas på 6 år och för år 1890 deraf böra anvisas 300,000 kronor.

På grund af hvad nu anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för förändring af arméns nuvarande gevär till vapen af liten kaliber, enligt den modell, som af Kongl. Maj:t kan varda fastställd, bevilja en summa af 1,668,000 kronor och deraf på extra stat för år 1890 anvisa 300,000 kronor.

Fortifikationsbehof.

Angående anslag till Karlsborgs fästningsbyggnad. [31.]

33:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte till *Karlsborgs fästningsbyggnad*, arbetena å Vaberget deri inberäknade, på extra stat för år 1890 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

Med hänvisning till den vid utlåtandet fogade promemoria, bil. litt. C., angående plan till Vabergets befästande, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till Karlsborgs fästningsbyggnad, arbetena å Vaberget deri inberäknade, på extra stat för år 1890 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

Angående anslag till batteribyggnader å Rindön. [32.]

34:o. Till försvarsarbeten vid Oskar Fredriksborg har Riksdagen för åren 1888 och 1889 beviljat tillsammans 40,000 kronor. Kostnaden för dessa arbeten i deras helhet beräknades till 60,000 kronor, och ansåg Riksdagen dem kunna utan olägenhet fördelas på tre i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna två år.

Kongl. Maj:t har nu äskat för afslutande af *batteribyggnaderna å Rindö* på extra stat för år 1890 återstående 20,000 kronor; och hemställer utskottet,

att Riksdagen må på extra stat för år 1890 anvisa, för afslutande af batteribyggnaderna å Rindö, ett belopp af 20,000 kronor.

Anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel.

Angående anslag till anskaffning m. m. af fältingeniörmaterielen. [33.]

35:o. Kongl. Majt har vidare föreslagit, att Riksdagen måtte till *anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel* bevilja 132,200 kronor och deraf på extra stat för år 1890 anvisa 44,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet (sid. 69 och 70) inhemtas, att utom den ingeniörmateriel, som anskaffats för flera under senare åren af Riksdagen för ändamålet beviljade anslag, återstode ännu att för ingeniörtrupperna anskaffa en del materiel, hvilken för deras fältutrustning vore lika nödvändig, nemligen

1) fordon med verktyg och redskap för fältingeniörkompaniernas behof;

2) teknisk utredning för de ingeniörstaber, som skola finnas vid högqvarteret, fördelningarne och sjelfständiga brigader; samt slutligen

3) de för manskapets utbildande i depôterna behöfliga fordon med materiel.

Kostnaden för denna materiel beräknas af chefen för fortifikationen uppgå till:

för 4 fältingeniörkompaniers tränger, hvardera medförande å 6 fordon 250 kg. sprängämnen jemte antändningsmedel, 2 farkoster af stålplåt, circa 250 verktyg för jord-, sten- och gröfre trä-arbeten, en fältsmedja samt en del verktyg och tågvirke för broslagning, reservammunition och sjukvårdsmateriel, m. m., à 21,500 kronor	kr.	86,000: —
för 6 reservsprängvagnar, medförande sprängoch antändningsämnen att ersätta förbrukningen i 1:sta linien à 2,350 kronor	»	14,100: —
för ingeniörstabernas utredning	»	9,900: —
för depôternas utredning, bestående af 8 fältingeniörfordon och 4 fälttelegraffordon med materiel	»	36,000: —
Summa	kr.	146,000: —,

hvartill komme

för *fältparkens* tidsenliga ombildande till en mobil skanstygskolonn, medförande å 18 fordon 2 stabsutredningar, 144 landttorpedos, circa 1,500 kg. sprängämnen jemte antändningsmedel, omkring 2,300 verktyg för jord-, sten- och gröfre träarbete, 2 fältsmedjor m. m. omkring	kr.	22,500: —;
så att totalkostnaden för anskaffning och komplettering af den fältingeniörmateriel, som nu erfordrades för ingeniörtruppernas och stabernas försättande på krigsfot, skulle uppgå till	kr.	168,500: —.

Det läte sig enligt departementschefens förmenande icke göra att uppskjuta med anskaffningen af denna materiel till krigsberedelsen utan att äfventyra, att ingeniörtrupperna skulle nödgas rycka i fält mycket ofullständigt utrustade och urståndsatte att fullgöra dem tillhörande åligganden. Anskaffningen kräfde nemligen en icke obetydlig tid, icke allenast hvad anginge vagnar samt rid- och anspanns-persedlar, utan äfven beträffande sjelfva verktygen, hvilka måste vara af särskilda modeller. Vidare funnes tillika ett ekonomiskt skäl, som talade för

att medel redan nu blefve anvisade till anskaffande af denna materiel. Derest anskaffningen finge fördelas på en viss följd af år, kunde nemligen en stor del af materielen tillverkas vid ingeniörbataljonernas egna verkstäder och med eget folk. Detta anskaffningssätt, som med så stor fördel användts för den sista krigsbrygge- och fälttelegrafmaterielen, medförde ej allenast ett billigare pris utan tillika fördelen af att kontrollen öfver tillverkningen blefve skarpare och att således ett bättre materiel erhölles, hvarförutom ingeniörbataljonernas handtverkssoldater derigenom bereddes en synnerligen god öfning. Derest arbetena utfördes på detta sätt, beräknades kostnaderna i det hela kunna nedsättas med 15 procent och för fältparken med ända till 25 procent och sålunda komma att nedgå till 141,000 kronor; och kunde materielens tillverkning med detta förfaringssätt medhinnas på 3 eller högst 4 år.

Denna kostnad har emellertid ytterligare till 132,200 kronor kunnat nedsättas, sedan Kongl. Maj:t medgifvit, att 26 st. af infanteriets timmermansvagnar finge till fortifikationen öfverlemnas för att till ingeniörsverktygsvagnar förändras.

Medan ännu anskaffningar för försvaret pågå, i följd af redan fattade beslut och då andra långt vigtigare än den nu ifrågavarande blifvit föreslagna, anser utskottet icke lämpligt, att denna nya anskaffning beslutas i den omfattning, att för dess fullbordande skulle kräfvas beviljande af jemförelsevis betydande anslagsbelopp under tre år. För att emellertid det närmaste behofvet af fältingeniörmateriel måtte tillgodoses, har utskottet velat tillstyrka, att ett belopp af 40,000 kronor må för år 1890 till detta ändamål beviljas.

Utskottet hemställer derför,

att till anskaffning af fältingeniörmateriel ett extra anslag af 40,000 kronor må för år 1890 anvisas.

Diverse behof.

Angående anslag till reseunderstöd åt officerare m. fl. [34.]

36:o. Till *reseunderstöd för officerare och intendenturtjenstemän* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag till lika belopp, som från och med år 1885 derför utgått, eller 9,000 kronor, med rätt för Kongl. Maj:t att få under ett följande år använda hvad af anslaget kunde under året besparas; och hemställer utskottet,

att Riksdagen må till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän på extra stat för år 1890

anvisa ett anslag af 9,000 kronor, med rättighet för Kongl. Maj:t att få under ett följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.

Angående anslag till de topografiska arbetena. [35.]

37:o. Till *fortsättande af generalstabens topografiska arbeten* har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag till samma belopp, som nu för ändamålet utgår, eller 60,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten ett belopp af 60,000 kronor må på extra stat för år 1890 anvisas.

Angående anslag till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande. [36.]

38:o. Till *skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande*, har Kongl. Maj:t för år 1890 äskat ett extra anslag af 45,000 kronor, eller lika belopp, som i nu gällande riksstat finnes för ändamålet anvisadt.

För den sak, som med ifrågasatta anslag är afsedd att befrämjas, torde allmänhetens intresse hafva betydligt aftagit. Ehuru således, enligt utskottets förmenande, anslaget kunde till större gagn användas till fyllande af de försvarsbehof, såsom bestyckning å våra fästningar, som nu af brist på medel endast till en del kunna tillgodoses, har utskottet dock icke velat nu tillstyrka indragning af anslaget i dess helhet, men anser sig böra förorda, att detsamma minskas till 30,000 kronor.

Med hänvisning till den vid detta utlåtande fogade uppgift å skarpskytteanslagets ställning vid 1888 års slut, bil. litt. D, får utskottet hemställa,

att till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande ett extra anslag af 30,000 kronor må för år 1890 anvisas.

Stockholm den 2 april 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid punkten 9:o (angående ökning af anslaget till trängen):

af herrar *C. Ifvarsson, A. P. Danielson, A. Persson, N. Petersson, L. Jönsson, H. Andersson, J. Andersson, A. Petersson, L. F. Odell, C. J. Petersson, A. G. Anderson* och *A. Johansson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag i denna del bort hafva följande lydelse och innehåll:

»Emot den föreslagna förändringen af anslaget till trängen från reservationsanslag till allmänt anslag har utskottet icke haft något att erinra.

Beträffande deremot Kongl. Maj:ts förslag om anvisande af medel till uppsättande af en andra trängbataljon, har utskottet ansett, att, då de till fjerde hufvudtiteln utgående anslag under en följd af år betydligt ökats och jemväl vid nu föreliggande statsreglering med all sannolikhet komma att ytterligare förhöjas, ett organisationsförslag af sådan omfattning som det förevarande icke bör, med iakttagande af nödig försigtighet vid statens utgifter, tillstyrkas. Då derjemte, enligt utskottets öfvertygelse, under den korta tid, den nu befintliga trängbataljonen funnits, icke torde hafva inhemtats en erfarenhet, som berättigar till att besluta uppsättning af en ytterligare sådan, och då ett ökande af trängväsendet i alla händelser icke bör ske, innan andra vigtiga delar af vårt försvarsväsen blifvit närmare ordnade, hemställer utskottet,

a) att ordet »reservationsanslag» må utgå från titeln å anslaget till trängen; och

b) att hvad Kongl. Maj:t föreslagit beträffande uppsättande af en andra trängbataljon icke må vinna Riksdagens bifall»;

vid punkten 16:o (angående anslag till stamtrupp vid Blekinge bataljon):

af herrar *C. Ifvarsson, A. P. Danielson, A. Persson, N. Peterson, L. Jönsson, H. Andersson, L. Fr. Odell, C. J. Petersson, A. G. Andersson* och *A. Johansson*, hvilka anfört och yrkat följande:

»Behofvet af stamtrupp vid Blekinge bataljon för bataljonens utbildning och försvaret af Karlskrona hafva vi ansett blifva tillgodosedt, äfven om stammens numerär nedsättes från 500 man, såsom

Kongl. Maj:t föreslagit, till 300 man eller till lika stor stamstyrka, som Vesternorrlands bataljon år 1887 fick sig tilldelad. Att icke vid Blekinge beväringsbataljon uppsätta större stam än redan skett vid Vesternorrlands beväringsbataljon, derför talar, bland annat, den omständighet att, under det, enligt senaste befolkningsstatistik, Vesternorrlands läns befolkning utgör 189,430 personer, har Blekinge län deremot en befolkning af endast 140,980 personer, och under det det förra länets beväring uppgår, enligt erhållen uppgift, till 5,608 man, utgör det senare länets beväring endast 3,403 man.

Då nu anslaget till »garnisonskommendering i Karlskrona», 99,000 kronor, enligt Kongl. Maj:ts förslag, skulle i sin helhet åtgå för uppsättning af en stamstyrka på 500 man, torde, derest stamstyrkan bestämmes till 300 man och de i statsrådsprotokollet omförmälda grunder för uppsättning och aflöning tillämpas, af anslaget för den sålunda minskade uppsättningen erfordras endast 59,400 kronor eller i jemnadt tal 60,000 kronor. Och då en stam på 300 man torde kunna till fullo upprätthålla, derest så påfordras, den garnisonstjenstgöring i Karlskrona, som nu bestrides af kontigenter från 1:sta och 2:dra militärdistrikten, varder återstoden af det nuvarande anslaget till berörda garnisonstjenstgöring, eller 39,000 kronor, icke vidare för ändamålet erforderligt, hvarför beloppet torde böra statsverket besparas.

Med hänvisning till hvad vi i vår här nedan under punkt 23:o gjorda reservation komma att föreslå, få vi derför hemställa,

att Riksdagen, med godkännande af de i statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1889 omförmälda grunder för organisation af en stamtrupp vid Blekinge bataljon jemte hvad deri föreslagits beträffande personalens aflöning, må bevilja till uppsättning af en stamtrupp vid nämnda bataljon å 300 man äfvensom till underhållet af densamma vid volontärskolan ett årligt anslag af 60,000 kronor;

att, vid bifall härtill, detta anslagsbelopp jemte de redan å bataljonens stat till volontärers aflöning uppförda 5,292 kronor 50 öre, sistnämnda belopp i den mån det för ändamålet varder disponibelt, må under benämning: »aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon, reservationsanslag» uppföras under fjerde hufvudtiteln näst efter anslaget till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon;

samt att de besparingar, som under uppsättningstiden kunna å anslaget uppkomma, må af Kongl. Maj:t disponeras för bestridande af uppsättningskostnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter»;

af herr *J. Anderson;*

vid punkten 17:o (angående anslaget till volontärskolor):

af herrar grefve *G. Sparre, Chr. Lundeberg, F. Boström* och *C. E. Casparsson*, hvilka yrkat, att ifrågavarande anslag, i enlighet med Kongl. Majt:s förslag, måtte höjas med 50,000 kronor;

vid punkten 23:o (angående anslaget till garnisonskommendering i Karlskrona):

af herrar *C. Ifvarsson, A. P. Danielson, A. Persson, N. Petersson, L. Jönsson, H. Andersson, L. F. Odell, C. J. Petersson, A. G. Andersson* och *A. Johansson,* hvilka anfört och yrkat följande:

»Under hänvisning till hvad vi i vår reservation här ofvan under punkt 16:o beträffande uppsättande af stamtrupp vid Blekinge bataljon yttrat och föreslagit, hemställa vi,

att, vid bifall till hvad vi här ofvan under punkt 16:o föreslagit, dels anslaget till garnisonskommendering i Karlskrona, kronor 99,000, må ur 1890 års riksstat utgå, dels ock de behållningar, som under innevarande år kunna å sistnämnda anslag uppkomma, må användas till enahanda ändamål som blifvande reservationer å anslaget till aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon»; samt

af herr *J. Anderson;*

vid punkten 24:o (angående ålderstillägg till regementsintendenterne);

af herrar *F. Boström, E. V. R. L. Königsfeldt, K. Bohnstedt* och *C. W. von Schultzenheim*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag i detta ärende bort hafva följande lydelse och innehåll:

»Då utskottet icke vill förneka att de med stort ansvar förenade tjenstegöromål, som åligga regementsintendenterne, numera, sedan förvaltningsdirektionernas uppgift år 1880 blifvit utvidgad, i allmänhet torde taga största delen af dessa tjenstemäns tid i anspråk, så att de, äfven om sådant dem tillätes, näppeligen torde kunna genom andra sysslor förskaffa sig ökade inkomster, har utskottet ansett det vara med

billighet öfverensstämmande, att deras aflöningsförmåner, som bestämts genom 1875 års lönereglering, blifva, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, i någon mån upphjelpta. En sådan löneförbättring har utskottet, hvad beträffar de vid våra indelta trupper anstälde regementsintendenter, funnit så mycket mer skälig, som desse regementsintendenter i olikhet med de vid värfvade garnisonerade trupper anstälde icke åtnjuta någon dagaflöning.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas»;

vid punkten 27:o mom. a) (angående förslagsanslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar):

af herrar *H. P. P. Tamm, O. W. Odelberg, P. J. von Ehrenheim, R. G. von Hedenberg* och *K. Bohnstedt;*

vid punkten 29:o (angående anslag till fältartillerimateriel):

af herr *J. Andersson;*

vid punkten 32:o (angående förändring af arméns nuvarande gevär och karbiner):

af herr *J. Anderson,* som yttrat:

»Då enligt hvad på grund af statsrådsprotokollet å sid. 64 kan antagas, den nu föreslagna förändringsmodellen endast är att anse såsom en öfvergångstyp, hvilken skall utbytas mot en annan, sedan fullständig utredning och ökad erfarenhet vunnits beträffande den mest tidsenliga modellen för gevär, hyser jag den åsigt, att det är med större fördel förenadt, att invänta resultaten af dessa undersökningar, hvilka för närvarande i utlandet pågå som ifrigast. Icke heller anser jag det vara klokt att nu besluta sig för till millioner kronor uppgående förändring af våra nuvarande gevär, hvilka sålunda förändrade egentligen äro afsedda för landstormen, innan man får se och bedöma huru mycket anskaffning af *nya,* mera tidsenliga gevär för fältarmén skulle kosta. Efter all sannolikhet kommer kostnaden för en sådan anskaffning att bestiga sig till sådana belopp, att man icke anser sig hafva råd anskaffa förbättrade gevär till landstormen, efter de stora belopp, utskottet nu föreslagit för ändring af nuvarande gevär, läggas i sjelfva verket på landstormens beväpning och icke på fältarméns. Dessa belopp komma derför att mycket förhindra anskaffning af *nya*

verkligt tidsenliga gevär för fältarmén, för hvilken det dock naturligtvis är långt vigtigare att hafva ett godt eldvapen än för landstormen.

Då vidare genom en förändring af 100,000 af våra nuvarande gevär, såsom utskottet föreslagit, minst 100,000 stycken skulle förblifva oförändrade, varder följden deraf antingen den, att vi få gevär af två olika slag med olika längd, tyngd, mekanism, kaliber och patroner, eller ock kommer Kongl. Maj:t att framdeles föreslå förändring af återstående gevär och af samtliga karbiner, hvilket skulle erfordra ett ännu större anslag, än det utskottet nu vill att Riksdagen skall bevilja. Dessa båda följder, som man genom ett beslut, fattadt i enlighet med utskottets hemställan, synas mig synnerligen betänkliga och icke förenliga med klokt förutseende och förståndig hushållning.

Då statsrådsprotokollet å sid. 64 jemväl innehåller att antalet gevär, enligt gjorda beräkningar, för arméns hela behof ej kan på det af Kongl. Maj:t föreslaga sätt fyllas, utan att ett visst antal nya gevär äfven måste anskaffas, anser jag vore rådligast att det beräknade felande antalet nya gevär först anskaffades och derefter företaga förändringar af de gamla.

På grund af dessa skäl anser jag att Kongl. Maj:ts förevarande framställning om förändring af arméns gevär och karbiner bör för närvarande i sin helhet liksom utskottets förslag af Riksdagen afslås.»

Herr *P. J. von Ehrenheim* har begärt få antecknadt, att han ej deltagit i behandlingen af de under punkterna 1:o—17:o af detta utlåtande omförmälda ärenden.

Bil. Litt. A.

B

Tabell öfver ordinarie anslagen unde

1889 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
								Landtförsvar
17,000	—	——	—	——	—	17,000	—	Departementschefen
49,000	—	——	—	——	—	49,000	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kan
3,040	—	——	—	——	—	3,040	—	Departementets kommandoexpedition
248,555	—	——	—	——	—	248,555	—	Generalstaben
142,700	—	——	—	——	—	142,700	—	Arméförvaltningen
126,265	—	——	—	——	—	126,265	—	Generalitetsstaten
12,200	—	——	—	——	—	12,200	—	Artilleristaben
7,350	—	——	—	——	—	7,350	—	Öfverkommendantsexpeditionen i Stockholm
30,868	—	——	—	——	—	30,868	—	Kommendantsstaten
25,640	—	——	—	——	—	25,640	—	Krigshögskolan
79,889	—	——	—	——	—	79,889	—	Krigsskolan
81,487	—	——	—	——	—	81,487	—	Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsbo
8,500	—	——	—	——	—	8,500	—	Militärläkares undervisning
2,000	—	——	—	——	—	2,000	—	Resestipendium för militärläkare
19,800	—	——	—	——	—	19,800	—	Pensioner och stipendier för fältläkarecorpsen
854,294	—	——	—	——	—	854,294	—	:gr
								Indel
7,100	—	817,000	—	693,400	—	1,517,500	—	Kavalleri- och infanteriregementena
4,177,276	—	——	—	——	—	4,177,276	—	Indelta arméns befälsaflöning
5,038,670	—	817,000	—	693,400	—	6,549,070	—	rp:t

itt. A.

ksstatens Fjerde hufvudtitel.

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
partementet.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
.....	17,000	—	——	—	——	—	17,000	—
.....	49,000	—	——	—	——	—	49,000	—
.....	3,040	—	——	—	——	—	3,040	—
.....	248,555	—	——	—	——	—	248,555	—
.....	142,700	—	——	—	——	—	142,700	—
.....	126,265	—	——	—	——	—	126,265	—
.....	12,200	—	——	—	——	—	12,200	—
.....	7,350	—	——	—	——	—	7,350	—
.....	30,868	—	——	—	——	—	30,868	—
.....	25,640	—	——	—	——	—	25,640	—
.....	79,889	—	——	—	——	—	79,889	—
ervationsanslag	81,487	—	——	—	——	—	81,487	—
.....	8,500	—	——	—	——	—	8,500	—
.....	2,000	—	——	—	——	—	2,000	—
.....	19,800	—	——	—	——	—	19,800	—
S:gr	854,294	—	——	—	——	—	854,294	—
nén.								
.....	7,100	—	817,000	—	693,400	—	1,517,500	—
.....	4,177,276	—	——	—	——	—	4,177,276	—
Trp:t	5,038,670	—	817,000	—	693,400	—	6,549,070	—

	1889 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Frp:t	5,038,670	—	817,000	—	693,400	—	6,549,070	—	
	1,330,000	—	——	—	——	—	1,330,000	—	Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, *fö*
	12,500	—	——	—	——	—	12,500	—	Roteringsunderstöd, *förslagsanslag* .....
	4,000	—	——	—	——	—	4,000	—	Ersättning för störtade eller skadade nummerhäst
	1,322,300	—	——	—	——	—	1,322,300	—	Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' v
S:gr	6,853,176	—	817,000	—	693,400	—	8,363,576	—	
									Värfva
	146,345	—	——	—	——	—	146,345	—	Lifgardet till häst .....
	186,985	—	——	—	——	—	186,985	—	Kronprinsens husarregemente .....
	165,074	—	——	—	——	—	165,074	—	Svea lifgarde .....
	164,489	—	——	—	——	—	164,489	—	Andra lifgardet .....
	138,070	—	——	—	——	—	138,070	—	Vermlands fältjägarecorps. Nuvarande belopp ..
									Ökas med .....
	1,089,566	—	——	—	——	—	1,089,566	—	Artilleriet, *reservationsanslag* .....
	86,400	—	——	—	——	—	86,400	—	Fästningsartilleribataljonen å Vaxholm—Oska
									lopp .....
									Ökas med .....
									Rubriken å anslaget ändras till »Vaxholms a
	66,000	—	——	—	——	—	66,000	—	Marinregementet, *reservationsanslag* .....
	278,920	—	——	—	——	—	278,920	—	Fortifikationen (derunder *reservationsanslag* 23,5
	82,940	—	——	—	——	—	82,940	—	Trängen, *reservationsanslag*. Nuvarande belopp
									Ökas med .....
									Rubriken ändras till »Trängen (derunder e af en trängbataljon å Karlsborg).»
	893,732	—	——	—	——	—	893,732	—	Värfvade garnisonstruppernas rekrytering och s
	143,792	—	——	—	——	—	143,792	—	Remontering och skoning m. m. för värfvade k trängens hästar, *reservationsanslag* .....
	66,700	—	——	—	——	—	66,700	—	Lega för hästar till artilleriets, fortifikationstru belopp .....
									Ökas med .....
Frp:t	11,216,483	—	817,000	—	693,400	—	12,726,883	—	

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Tpr:t	5,038,670	—	817,000	—	693,400	—	6,549,070	—
ugsanslag	1,330,000	—	—	—	—	—	1,330,000	—
	12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
d indelta kavalleriet, *förslagsanslag*	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
nöfningar, *reservationsanslag*	1,322,300	—	—	—	—	—	1,322,300	—
S:gr	6,853,176	—	817,000	—	693,400	—	8,363,576	—
mén.								
	146,345	—	—	—	—	—	146,345	—
	186,985	—	—	—	—	—	186,985	—
	165,074	—	—	—	—	—	165,074	—
	164,489	—	—	—	—	—	164,489	—
138,070: —								
2,500: —	140,570	—	—	—	—	—	140,570	—
	1,089,566	—	—	—	—	—	1,089,566	—
edriksborg, *reservationsanslag*. Nuvarande be-								
86,400: —								
16,737: —	103,137	—	—	—	—	—	103,137	—
lericorps».								
	66,000	—	—	—	—	—	66,000	—
onor till praktiska öfningar)	278,920	—	—	—	—	—	278,920	—
82,940: —								
150,000: —	232,940	—	—	—	—	—	232,940	—
servationsanslag å 150,000 kronor till organisation								
ning, *reservationsanslag*	893,732	—	—	—	—	—	893,732	—
lleriets, artilleriets, fortifikationstruppernas och								
	143,792	—	—	—	—	—	143,792	—
rnas och trängens exercis. Nuvarande								
66,700: —								
2,520: —	69,220	—	—	—	—	—	69,220	—
Trp:t	11,388,240	—	817,000	—	693,400	—	12,898,640	—

	1889 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
rp:t	11,216,483	—	817,000	—	693,400	—	12,726,883	—	
	615,000	—	——	—	——	—	615,000	—	Fouragering af artilleriets, värfvade kavallerie *slagsanslag*
	1,132,000	—	——	—	——	—	1,132,000	—	Mathållning för manskapet vid garnisonsregeme
:gr	5,256,013	—	——	—	——	—	5,256,013	—	
									Bev
	201,997	—	——	—	——	—	201,997	—	Gotlands nationalbeväring. Nuvarande belopp... *Minskas* med
	12,660	—	——	—	——	—	12,660	—	Hallands beväring
	31,420	—	——	—	——	—	31,420	—	Vesternorrlands beväring
	26,644	—	——	—	——	—	26,644	—	Aflöning till stamtrupp vid Vesternorrlands bata
									Aflöning till stamtrupp vid Blekinge bataljon, *r*
	1,120,500	—	——	—	——	—	1,120,500	—	Beväringsmanskapets vapenöfningar, *förslagsansla* *Ökas* med
	285,000	—	——	—	——	—	285,000	—	Volontärskolor, *förslagsanslag*
:gr	1,678,221	—	——	—	——	—	1,678,221	—	
									Mat
	2,334,600	—	——	—	——	—	2,334,600	—	Försvarsverket till lands i allmänhet eller arm
	385,583	—	——	—	——	—	385,583	—	Beklädnad och utredning m. m. för indelta infa hästjägarecorps*
	205,000	—	——	—	——	—	205,000	—	Anskaffande och underhåll af beklädnads-, bev persedlar vid det berustade kavalleriet, *reserv*
	165,000	—	——	—	——	—	165,000	—	Byggnader och sängkläder på mötesplatserna m.
	113,000	—	——	—	——	—	113,000	—	Inqvarteringskostnader, *förslagsanslag*
	21,450	—	——	—	——	—	21,450	—	Till inqvarteringens ordnande i Stockholm, *rese*
	50,000	—	——	—	——	—	50,000	—	Salpeteruppköp, *förslagsanslag*
	61,500	—	——	—	——	—	61,500	—	Ved och ljus vid fästnings- och garnisonsorter...
:gr	3,336,133	—	——	—	——	—	3,336,133	—	
p:t	17,977,837	—	817,000	—	693,400	—	19,488,237	—	

* Rörande detta anslag kommer

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Trp:t	11,388,240	—	817,000	—	693,400	—	12,898,640	—
tifikationstruppernas och trängens hästar, *för-*								
.....	615,000	—	——	—	——	—	615,000	—
ıa, *förslagsanslag*	1,132,000	—	——	—	——	—	1,132,000	—
S:gr	5,425,270	—	——	—	——	—	5,425,270	—
ıgen.								
..... 201,997: —								
..... 2,520: —	199,477	—	——	—	——	—	199,477	—
.....	12,660	—	——	—	——	—	12,660	—
.....	31,420	—	——	—	——	—	31,420	—
, *reservationsanslag*	26,644	—	——	—	——	—	26,644	—
vationsanslag. Nytt	99,000	—	——	—	——	—	99,000	—
varande belopp ..... 1,120,500: —								
..... 279,500: —	1,400,000	—	——	—	——	—	1,400,000	—
.....	285,000	—	——	—	——	—	285,000	—
S:gr	2,054,201	—	——	—	——	—	2,054,201	—
len.								
;altningens departement, *reservationsanslag**	2,334,600	—	——	—	——	—	2,334,600	—
et, Vermlands fältjägarecorps och Jemtlands	385,583	—	——	—	——	—	385,583	—
gs-, remtygs- samt häst- och sadelmunderings- *ısanslag*	205,000	—	——	—	——	—	205,000	—
ervationsanslag	165,000	—	——	—	——	—	165,000	—
.....	113,000	—	——	—	——	—	113,000	—
ionsanslag	21,450	—	——	—	——	—	21,450	—
.....	50,000	—	——	—	——	—	50,000	—
.....	61,500	—	——	—	——	—	61,500	—
S:gr	3,336,133	—	——	—	——	—	3,336,133	—
Trp:t	18,525,574	—	——	—	——	—	20,035,974	—

et att framdeles afgifva utlåtande.

	1889 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Crp:t	17,977,837	—	817,000	—	693,400	—	19,488,237	—	**Dive**
	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—	För en ridskola vid Strömsholm
	31,000	—	—	—	—	—	31,000	—	Skjutskolor för infanteriet och kavalleriet, *reser*
	18,100	—	—	—	—	—	18,100	—	Artilleriskjutskolor, *reservationsanslag*
	99,000	—	—	—	—	—	99,000	—	Garnisonskommendering i Karlskrona, *reservatio*
	8,000	—	—	—	—	—	8,000	—	Durchmarschkostnader, *reservationsanslag*
	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag*
	70,000	—	—	—	—	—	70,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*
	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för arr
	4,313	—	—	—	—	—	4,313	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för *slagsanslag*. Nuvarande belopp
									Ökas för jemnande af hufvudtitelns slutsum
	67,500	—	—	—	—	—	67,500	—	Extra utgifter
	44,600	—	—	—	—	—	44,600	—	Disciplinkompaniet:
									Bestämdt anslag
									Förslagsanslag
S:gr	397,513	—	—	—	—	—	397,513	—	
S:ma	18,375,350	—	817,000	—	693,400	—	19,885,750	—	

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
slag.								
Trp:t	18,525,574	—	817,000	—	693,400	—	20,035,974	—
.....	30,000	—	——	—	——	—	30,000	—
nsanslag	31,000	—	——	—	——	—	31,000	—
.....	18,100	—	——	—	——	—	18,100	—
slag. Anslaget uteslutes								
.....	8,000	—	——	—	——	—	8,000	—
.....	10,000	—	——	—	——	—	10,000	—
.....	70,000	—	——	—	——	—	70,000	—
·valtningen m. fl. verk	15,000	—	——	—	——	—	15,000	—
rtementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, *för-* ..... 4,313: —								
ed ..... 13: —	4,326	—	——	—	——	—	4,326	—
.....	67,500	—	——	—	——	—	67,500	—
..... 12,600: —								
..... 32,000: —	44,600	—	——	—	——	—	44,600	—
S:gr	298,526	—	——	—	——	—	298,526	—
Summa	18,824,100	—	817,000	—	693,400	—	20,334,500	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens *Fjerde* hufvudtitel.

		Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.			
Beväringen:			
För tillämpning af nya värnpligtlagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning		77,500	—
Artilleribehof:			
Till anskaffning af fältartillerimateriel	200,000: —		
» » » fästningsartillerimateriel	100,000: —		
» » » infanteriammunitionsvagnar	20,000: —		
» förändring af arméns nuvarande gevär	300,000: —	620,000	—
Fortifikationsbehof:			
Till Karlsborgs fästningsbyggnad	150,000: —		
» afslutande af batteribyggnaderna å Rindö	20,000: —		
» anskaffning och komplettering af fältingeniörmateriel	40,000: —	210,000	—
Diverse anslag:			
Till reseunderstöd åt officerare och intendenturtjenstemän	9,000: —		
» fortsättande af generalstabens topografiska arbeten	60,000: —		
» skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande	30,000: —	99,000	—
	Summa	1,006,500	—

Bil. Litt. C.

P. M.

För utskottet har förevisats det godkända förslaget till den nya befästningen å Vaberget. Deraf inhemtas att detta förslag i fråga om befästningens former i åtskilligt afviker från de befästningar som hitintills i vårt land blifvit utförde och att i det stället en idé upptagits som på flere ställen i utlandet blifvit tillämpad under senaste tider, och som synes särskildt passande för fästen uppförda på högt uppskjutande granitklippor, sådana som Vaberget.

Planen upptager, i likhet med 1884 års förslag, tvänne fästen på toppen af berget, men dessa fästen hafva alls inga vallar, utan äro endast omgifne af i berget sprängda grafvar. Kanonerna, hvaraf beräknas 4 st. för hvardera skansen, äro placerade uti brunnar, sprängda i berget, samt lagda uti sänkbara lavetter, som medgifva att kanonen kan laddas och rigtas nere uti brunnen, osynlig för fienden. Då skottet skall affyras upplyftes kanonen medelst en mekanisk kraft och stannar med mynningen ett par tum öfver brunnens kant, men endast för ett par sekunder, ty vid skottets affyrning undanskjutes en spärr och kanonen sjunker åter ned i brunnen. Utom kanonbrunnarne finnas äfven andra sådana brunnar alla sprängda i berget, och afsedda dels för uppställande af kulsprutor, dels för att användas till observationsplatser och luftvexlingsöppningar. Brunnarna kunna förses med rörliga tak, som ej hindra kanonernas servering, men ej behöfva vara af pansarplåt. Emellan de olika brunnarne äro i flera rigtningar tunnlar utsprängda ned i fasta berget, för att användas till förbindelsegångar, krutmagasiner och skydd för besättningen vid beskjutning. Anledningen till denna förändrade form uppgifves vara, att ett verk, så beläget som skansarne i Vaberget, visserligen har ett utmärkt läge för beskjutande af omkringliggande trakt, men också från flera punkter af denna kan af fienden beskjutas. Den farligaste beskjutningen sker nu för tiden med sprängprojektiler, och då fienden hunnit inskjuta sina kanoner på målet, kunna sådana projektiler i stort antal falla ned uti det jemförelsevis lilla verket och vid sin sprängning förorsaka stor skada på kanoner och besättning. Till skydd deremot nödgas man

vid verk af vanlig konstruktion uppföra stora bombfria kaserner, hvilkas byggande med hvarje nytt framsteg uti artilleriet fordra ökade kostnader, vida öfverstigande, hvad utsprängning af brunnar och tunnlar kosta.

Vid nu föreslagna verk passera de allra flesta af fiendens kulor öfver verket, som ej erbjuder något hinder för dem. Endast genom en särskild lyckträff kan hända, att ett skott träffar den lilla kanonen under de få sekunder han visar sig öfver bergets yta, och besättningen vistas under beskjutningen tryggt uti de fullt säkra tunnlarna nere i fasta berget.

Kostnaden för dessa skansar äro beräknade till:

för södra verket	kr.	498,000: —
» norra »	»	352,000: —
» vägar, jernvägar och bryggor	»	85,000: —
» tunnlar till magasiner för yttre bestyckning (kulsprutor)	»	130,000: —
» 4 st. mörsarebatterier	»	40,000: —
» ett batteri å Vabergsklint	»	14,000: —
Summa	kr.	1,119,000: —

De år 1884 ifrågasatta skansarna voro beräknade till:

det större verket	kr.	874,000: —
det mindre verket, under fredstid	»	252,000: —
Summa	kr.	1,126,000: —

eller något litet högre än i de nya förslagen.

Bil. Litt. D.

Uppgift å skarpskytteanslagets ställning vid 1888 års slut.

Balans från år 1887:			
Behållning		18,146: 69	
Uppbörd:			
1888 års anslag	45,000: —		
Försäljningsmedel	437: 45	45,437: 45	63,584: 14.
Bestridda kostnader:			
Instruktörers aflöning, skarp ammunition, målskjutningspremier m. m.		28,969: — *)	
Reparationer af skjutbanor		269: 87	
Afgäld för mark, upplåten till skjutbanor		3,965: 98	
Tillsyningsarfvoden		2,038: —	
Skottaflor af trä till kompaniskjutbanor		3,000: —	
Skjutpaviljonger, jerntaflor m. m.		7,425: —	
Allmän täflingsskjutning		7,950: —	
Skyttemärken		1,610: —	
Fyllnings- m. fl. arbeten vid skjutbanan i Stadshagen å Kungsholmen		500: —	
Understöd till skånska skytteföreningen		1,000: —	
Arfvode till öfverinstruktören vid Stockholms skarpskytteförening		1,000: —	
	S:gr	57,727: 85	
Balans till år 1889:			
Behållning		5,856: 29	63,584: 14.

Stockholm af Kongl. arméförvaltningens civila departements byrå den 20 mars 1889.

G. Westerdahl.

*) Deraf 9,054 kr. för år 1885.

Fig. 1.

Bestrykande bana d. v. s.

den kulbana, som ingenstädes går mer än manshöjd öfver marken.

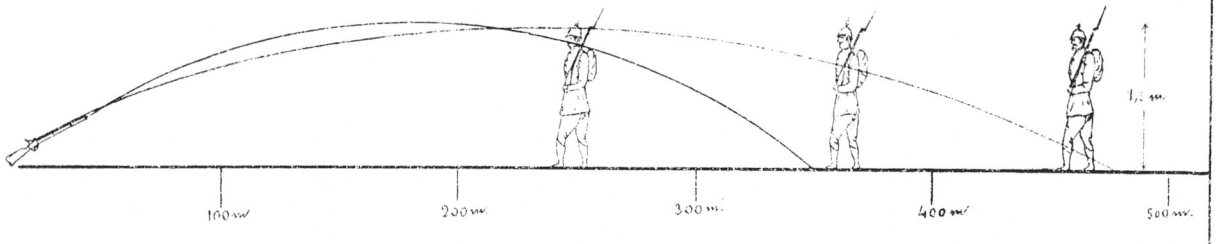

Höjdskalan = 30 gånger längdskalan

- - - - - - - - Nya svenska geväret.
Österrikiska geväret.
———— 1867 års gevär.